

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/I/2018/36069387448100100

**ZODPOVEDNÉ OBSTARÁVANIE KONFLIKTNÝCH
MINERÁLOV A JEHO DOPADY NA
KONKURENCIESCHOPNOSŤ FIRIEM**

Diplomová práca

2017/2018

Andrea Cíbiková, Bc.

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

**ZODPOVEDNÉ OBSTARÁVANIE KONFLIKTNÝCH
MINERÁLOV A JEHO DOPADY NA
KONKURENCIESCHOPNOSŤ FIRIEM**

Diplomová práca

Študijný program: Manažment medzinárodného obchodu

Študijný odbor: Medzinárodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: Simona Škorvagová, Ing. PhD.

Bratislava 2018

Andrea Cíbiková, Bc.

Čestné vyhlásenie

**Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla
všetku použitú literatúru.**

Dátum:

.....

Bc. Andrea Cíbková

Pod'akovanie

Ďakujem mojej vedúcej práce, pani Ing. Simone Škorvagovej, PhD., za odborné vedenie počas písania tejto diplomovej práce, za jej usmerňovanie, pripomienky a cenné rady.

ABSTRAKT

CÍBIKOVÁ, Andrea: *Zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov a jeho dopady na konkurencieschopnosť firiem*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Simona Škorvagová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2017/2018, 66 s.

Cieľom záverečnej práce je preskúmať vplyv regulácie pre zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov na konkurencieschopnosť firiem. Práca je rozdelená do piatich kapitol. Obsahuje 2 grafy, 2 tabuľky a 2 prílohy. Prvá kapitola je venovaná teoretickému vymedzeniu pojmu konfliktné minerály, sociálnym a environmentálnym dopadom ťažby konfliktných minerálov najmä v Konžskej demokratickej republike. Keďže sa jedná o veľký problém, ktorý spôsobuje porušovanie ľudských práv v KDR, prijali sa dve zásadné legislatívne opatrenia. Preto v ďalšej časti charakterizujeme a detailne popíšeme americkú a európsku právnu úpravu a usmernenia OECD „Due Diligence Guidance“, z ktorých tieto legislatívy vychádzali. V záverečnej kapitole porovnáme americkú a európsku legislatívu. Následne sa zameriame na vybrané spoločnosti, no najmä na spoločnosť Intel, ktorá ako prvá implementovala z vlastnej iniciatívy interné opatrenia v boji proti nehumánnej ťažbe konfliktných minerálov. Rozoberieme kroky, ako sa jej to podarilo a ako sa stala vedúcou spoločnosťou a vzorom aj pre ostatné firmy nielen v elektrotechnickom priemysle. V časti Diskusia navrhujeme opatrenia a riešenia, ktorými by spoločnosti mohli získať konkurenčnú výhodu pokiaľ vo svojich produktoch využívajú konfliktné minerály. Výsledkom riešenia danej problematiky je porovnanie americkej a európskej legislatívy, ktoré ovplyvňujú konkurencieschopnosť spoločností, ktoré ich musia prijať a implementovať do svojich interných smerníc a zároveň priblíženie implementácie legislatívy na konkrétnom príklade Intelu a akým spôsobom má problematika konfliktných minerálov dopad na konkurencieschopnosť tejto korporácie.

Kľúčové slová: konfliktné minerály, Konžská demokratická republika, európska legislatíva, americká legislatíva, Intel

ABSTRACT

CÍBIKOVA, Andrea: *Responsible Procurement of Conflict Minerals and its Impact on Competitiveness of Companies*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Thesis Supervisor: Ing. Simona Škorvagová, PhD. – Bratislava: OF EU, 2018, 66 p.

The goal of final thesis is to take a closer look to regulation of sustainable sourcing of conflict minerals, while assesing the impact of using those minerals on the competitiveness of companies.. The thesis is divided into 5 chapters. It contains 2 graphs, 2 charts and 2 attachments. First chapter is devoted to theoretical definition of the term conflicting minerals and impacts of mining those minerals in different countries, especially in The Democratic republic of the Congo. As this is a major problem that inflicts violations of human rights in DRC, two major legislative measures were have been adopted. Therefore, in the next parts we are describing american and european legislation and OECD's guidance materials „Due Diligence Guidance“ in more detail. We will further discuss, evaluate their effects and compare those legislations. In the final chapter we focus on different companies and mainly on company Intel. Intel was the first company that adopted such internal measures to combat such violations of human rights and they did so on their own iniciative. We will discuss their steps how they succedded and how their has become a leading company and role model for other companies in business segment. In a Discussion we will provide possible measures and solutions which could help other companies to gain competitive advantage if using conflict minerals but from reliable sources. The result of the thesis is a comparison of american and european legislation which influence companies' competitiveness. By law, companies need to adopt and implement those regulations into their internal processes. We will see how such adoption is proccesed on an example of company Intel and how its competitiveness was affected.

Key words: conflict minerals, Democratic Republic of the Congo, European legislation, US legislation, Intel

OBSAH

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov	12
1.1.1 Sociálne dopady ťažby konfliktných minerálov	14
1.1.2 Environmentálne dopady ťažby konfliktných minerálov	15
1.1.3 Dopady ťažby konfliktných minerálov na príklade zlata	16
1.2 OECD „Due Diligence Guidance“	18
1.3 Právna úprava USA	20
1.3.1 Fungovanie Dodd-Frankovho zákona č. 1502	22
1.3.2 Komplikácie po Trumpovom nástupe do prezidentskej funkcie	24
1.4 Právna úprava Európskej únie	26
1.4.1 Proces vytvorenia európskej legislatívy	27
1.4.2 Európske nariadenie.....	28
1.4.3 Kontrola nariadenia.....	30
2 Cieľ práce	32
3 Metodika práce a metódy skúmania	33
4 Výsledky práce	34
4.1 Komparácia americkej a európskej právnej regulácie	34
4.1.1 Vplyv problematiky konfliktných minerálov na konkurencieschopnosť	35
4.2 Hodnotenie zodpovednosti korporácií v oblasti konfliktných minerálov	38
4.3 Príklady zodpovedných spoločností v oblasti konfliktných minerálov	43
4.3.1 Intel	43
4.3.2 Vybrané spoločnosti využívajúce konfliktné minerály	50
5 Diskusia.....	54

Záver	57
Zoznam použitej literatúry	59
Prílohy	66

Zoznam skratiek

CFSI	Iniciatíva za zásobovanie nekonfliktnými minerálmi (<i>Conflict-Free Sourcing Initiative</i>)
EITI	Iniciatíva za transparentnosť v ťažobnom priemysle (<i>The Extractive Industries Transparency Initiative</i>)
EICC	<i>Electronic Industry Citizenship Coalition</i>
EÚ	Európska únia
EP	Európsky parlament
GAO	Americký vládny orgán (<i>Government Accountability Office</i>)
ICGLR	Medzinárodná konferencia oblasti Veľkých jazier (<i>International Conference on The Great Lakes Region</i>)
IPIS	Medzinárodná mierová informačná služba (<i>International Peace Information Service</i>)
KDR	Konžská demokratická republika
LBMA	Londýnsky trh s drahými kovmi (<i>The London Bullion Market</i>)
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OPEC	Organizácia krajín vyvážajúcich ropu (<i>Organization of the Petroleum Exporting Countries</i>)
OSN	Organizácia spojených národov (<i>United Nations Organisation</i>)
RJC	Program na certifikáciu šperkov (<i>Responsible Jewellery Council</i>)
RoHS	Smernica o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach (<i>Restriction of Hazardous Substances Directive</i>)

SEC	Americká komisia pre cenné papiere a burzu (<i>U. S. Securities and Exchange Commission</i>)
SDS	Bezpečnostný rozvoj životného cyklu produktu (<i>The Security Development Lifecycle</i>)
UNICEF	Detský fond spojených národov (<i>The United Nations Children's Fund</i>)

Úvod

Moderná doba so sebou prináša mnoho inovácii a neustály pokrok v oblasti technológie, avšak má aj svoju odvrátenú negatívnu stranu. V 21. storočí vlastní väčšina populácie minimálne jeden mobilný telefón na osobu. Denne ním fotíme, telefonujeme, esemeskujeme, využívame funkcie a aplikácie rôzneho druhu, či si len skracujeme čas hraním hier. Výnosy z predaja týchto mobilných zariadení však nepriamo podporujú nútenú prácu, detskú prácu, porušovanie ľudských práv alebo sú používané na nákup zbraní. Telefón, na ktorý denne pozeráme, ktorý tak nevyhnutne potrebujeme v dnešnej dobe, sa teda nepriamo stáva príčinou smrti detí a mnohých žien a podporuje najväčší vojnový konflikt od čias druhej svetovej vojny, ktorému za posledných osemnásť rokov padlo za obeť už viac ako šesť miliónov ľudí v Konžskej demokratickej republike.

Práve pri výrobe mobilných telefónov sa najčastejšie, okrem iného, používajú aj konfliktné minerály, vzácne nerasty získavané často v neľudských podmienkach. Ide najmä o trojicu známu pod skratkou „3TG“: cín („tin“), tantal („tantalum“), volfram („tungsten“) a zlato (au). Spomenuté vzácne nerasty sú potrebné na výrobu nielen mobilných telefónov, ale aj elektroniky a mnohých elektronických zariadení každodennej spotreby, akými sú napríklad autá, lampy, tablety, notebooky, a podobne. Taktiež sa využívajú v oblasti letectva, v stavebníctve, baliarenskom sektore, ale aj v klenotníctve. Práve neinformovanosť a nevedomosť spotrebiteľov bol jedným z faktorov pri tvorení hlavného cieľa tejto diplomovej práce, a teda preskúmanie vplyvu regulácie pre zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov na konkurencieschopnosť firiem. Najväčšou časťou tohto problému je fakt, že európski výrobcovia takýchto zariadení nie sú povinní kontrolovať, či spomenuté nerastné suroviny, ktoré sú použité pri výrobe, pomáhajú financovať krvavé konflikty. Aj preto vznikajú mnohé petície, ktorých úlohou je zastaviť krvavé konflikty a upovedomiť občanov Európskej únie o danom probléme. Preto Európsky parlament vydal nariadenie, ktoré zaväzuje spoločnosti pôsobiace na európskom trhu, zverejňovať transparentnosť ich dodávateľských reťazcov. V teoretickej časti diplomovej práce vymedzíme pojem konfliktné minerály, ich zodpovedné obstarávanie, sociálne a environmentálne dopady ťažby a podrobne analyzujeme európske, ako aj americké nariadenie a problémy, vzniknuté na americkom trhu po nástupe Donalda Trumpa na post amerického prezidenta. Následne sa v praktickej časti venujeme porovnaniu týchto dvoch legislatív a zameriame sa najmä na spoločnosť Intel, ktorá ako

prvá z vlastnej iniciatívy implementovala interné opatrenia v boji proti nehumánnej ťažbe konfliktných minerálov.

Diplomová práca prináša skutočné fakty, ktoré sa po rokoch ťažby konfliktných minerálov odhalili a ktorých riešenie je spoločenskou zodpovednosťou nielen spotrebiteľov, ale aj spoločností, ktoré ich využívajú vo svojich produktoch. Práve takéto spoločnosti musia dbať na čistotu dodávateľského reťazca, aby sa stali konkurencieschopnými v rámci medzinárodného obchodu a dosahovali tak v tejto oblasti konkurenčnú výhodu oproti spoločnostiam, ktoré nedokážu dokázať transparentnosť ich dodávateľských reťazcov.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Podľa dostupných štatistík vlastní v dnešnej modernej dobe smartfón už viac ako dve miliardy ľudí na svete. To je približne jedna štvrtina sveta. Moderná doba neustále napreduje, na trh prichádzajú novšie a novšie modely, ktoré majú vždy niečo vylepšené, či pridané nové funkcie, ktoré z nich robia „jednotky na trhu“. Spotrebiteľ kúpi v priemere každých 11 mesiacov novší, modernejší model svojho smartfónu. Staré, nepotrebné mobily tak končia prevažne odložené v domácnostiach, prípadne sa ich spotrebiteľia snažia prediť. Iba 10% starých smartfónov sa recykluje a minerály, nachádzajúce sa v nich sa nanovo použijú. Z jedného miliónu starých smartfónov by sme vedeli získať 350 kg striebra, 34 kg zlata, 15 kg paládia a až 16 ton medi. Napríklad taký bežný a veľmi populárny iPhone obsahuje 25 g hliníka, 15 g medi, 0,34 g striebra, 0,034 g zlata, 0,015 g paládia, menej ako jednu tisícinu gramu platiny a mnoho iných vzácnych kovov a minerálov.¹

1.1 Zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov

Komisia pre cenné papiere (SEC) vymedzuje v časti 1502 Dodd-Frankovho zákona pojem **konfliktné minerály** takto: „*konfliktné minerály sú minerály ako cínovec, kolumbit – tantalit, zlato, wolframit, alebo ich deriváty, alebo rôzne iné minerály alebo ich deriváty určené Úradom štátneho tajomníka, ktoré financujú konflikty v krajinách Demokratickej republiky Kongo.*“² Väčšina svetových zásob a obrovské náleziská týchto minerálov sa nachádzajú práve v KDR, v druhom najväčšom štáte afrického kontinentu, prípadne v jej susedných krajinách – v Stredoafrickej republike, Južnom Sudáne, Ugande, Rwande, Burundi, Tanzánii, Angole, Zambii a v Kongu. Je dokázané, že v elektronických zariadenia dennej spotreby sa nachádzajú minerály zo spomínaných konfliktných oblastí, bez ktorých by sa naše mobilné zariadenia nezaobišli. Existuje niekoľko miest v dodávateľskom reťazci minerálov a kovov, ktoré od ich ťažby, rafinácie až po distribúciu a dopravu v

¹ POKORNÁ, Viktória. *Čo sa skrýva v chytrom mobile*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-16]. Dostupné na: <https://cz.energyhub.eu/clanek/pod-lupou/29450-co-sa-skryva-v-chytrom-mobile>

² USA SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. 17 *CFR Parts 229 and 249 Conflict Minerals; Proposed Rule*. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2018-04-11] Dostupné na: <http://www.sec.gov/rules/proposed/2010/34-63547fr.pdf>

mnohých prípadoch financujú peniazmi z predaja rôzne ozbrojené skupiny a zločincov.³ Minerály získané z týchto baní sú prepravené z KDR práve cez spomenuté susedné krajiny, kde sú následne vyvážené na Ďaleký východ a tavené spolu s minerálmi z celého sveta. V momente, keď boli minerály "rafinované" alebo spracované takýmto spôsobom, je mimoriadne náročné zistiť ich pôvod. Preto sa konfliktné minerály môžu veľmi ľahko dostať do spotrebiteľských produktov po celom svete a nachádzať sa tak vo väčšine elektronických zariadení.⁴ Pre väčšinu spoločností je mimoriadne časovo a finančne náročné odkontrolovať celý dodávateľský reťazec v snahe zabrániť, aby sa práve minerály z konfliktných oblastí dostali do ich produktov.

Denne sa prepašuje obrovské množstvo minerálov k rôznym európskym, americkým a ázijským odberateľom. Podľa správy OSN z roku 2001 koltan, ktorého hlavnou zložkou je tantal, vyvážajú prevažne ilegálne armády z Ugandy, Rwandy, Burundi a Konga. Odhaduje sa, že ide o mesačné zisky ozbrojených skupín v hodnote 20 miliónov dolárov.⁵ Ťažba a následné pašovanie konfliktných minerálov je zdrojom nepokojov a občianskej vojny v KDR a jej susedných krajinách už od roku 1998.⁶ V tomto konflikte zomrelo už viac ako 6 miliónov ľudí. Aj preto sa konfliktné minerály stávajú kontroverznou témou diskutovanou na medzinárodnej úrovni. Zdroj príjmov môže pomôcť udržať spomínané ozbrojené konflikty, násilie a porušovanie ľudských práv, často v slabých alebo nestabilných rozvojových krajinách. Niektoré africké krajiny, vrátane Demokratickej republiky Kongo a Rwandy, prijali zákony, ktoré vyžadujú, aby ich spoločnosti kontrolovali svoje dodávateľské reťazce.⁷ Konžská vláda začala odvetvové reformy na posilnenie správy a transparentnosti v ťažobnom priemysle týkajúce sa lesníctva, baníctva a ropného odvetvia. Taktiež boli prijaté opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia. V súčasnosti sú verejnosti prístupné takmer všetky zmluvy podpísané vládou. Konžská demokratická republika sa podieľa na Iniciatíve pre

³ EUROPEAN COMMISSION. *The regulation explained*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-08]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

⁴ ACHILLES. *What are conflict minerals?* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-16]. Dostupné na: <http://www.achilles.com/en/about-achilles/industry-insights/4837-what-are-conflict-minerals>

⁵ ENERGOPORTAL. *Kongo: Ťažba koltanu v atmosfére teroru*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2017-11-15]. Dostupné na: <http://energoportal.org/310-kongo-aba-koltanu-v-atmosfere-teroru?highlight=WyJrb25mbGlrdG5cdTAwZTkjLCJtaW5lcldx1MdBIMWx5Il0=>

⁶ BERKMAN, Fran. *Africa Photographer Witnesses the Human Cost of Our Electronics*. [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-03-09]. Dostupné na: <https://mashable.com/2013/09/22/congo-conflict-minerals-photos/#ySqYqZ2qDaqE>

⁷ EUROPEAN COMMISSION. *The regulation explained*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-08]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

transparentnosť v ťažobnom priemysle (EITI) a pravidelne uverejňuje správy o príjmoch z prírodných zdrojov.⁸

Podpora a rešpektovanie legislatívnych krokov a opatrení vytvorených americkou a európskou vládou, ktoré sa danou problematikou dlhodobo zaoberali, sú predpokladom vytvorenia lepších podmienok tým, ktorí konfliktné minerály ťažia a v rámci legislatívy vytvára tlak na spoločnosti, ktoré dané nerasty používajú pri výrobe svojich produktov konečným spotrebiteľom.⁹ Podľa kampane s názvom Krv v našich mobiloch („Blood in the mobile“) by úplné zastavenie vykorisťovania v KDR stálo 1cent na mobil alebo 10 miliónov dolárov ročne.¹⁰

1.1.1 Sociálne dopady ťažby konfliktných minerálov

Konfliktné minerály pochádzajú najmä z Afriky, kde sú ťažené prevažne deťmi a mladistvými za veľmi nízku cenu, mnohokrát bez prístupu k pitnej vode a s takmer žiadnou mzdou za vykonanú prácu. V KDR sú rozvinuté dva druhy priemyslu – poľnohospodárstvo a ťažba nerastných surovín. Mladí chlapci vo veku okolo 13 rokov pracujú v niekoľko sto metrov hlbokých baniach, kde je neskutočné teplo, v neľudských podmienkach bez prístupu čerstvého vzduchu a pitnej vody, pretože tam dokážu zarobiť viac, ako pracou na poli. Ich cieľom je zväčša si zarobiť na školné. Mzda, ktorú dostanú za ťažko odvedenú prácu, predstavuje menej ako dva doláre na deň. Pri stále narastajúcich cenách potravín v krajine im však takáto mzda nedokáže pokryť ani výdavky na nákup jedla na jeden deň. Problémy v krajine znásobuje aj populačná explózia. Nielen, že v rozvojovej KDR rastú ceny potravín, ale samotná populácia narastá rýchlejšie ako produkcia potravín. V najbližších rokoch sa odhaduje najväčší nedostatok potravín najmä v rovníkovej Afrike.

⁸ THE WORLD BANK. *Country overview*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/country/drc/overview>

⁹ DPI. *Krvavá daň za smartfóny. Nerasty na ich výrobu ťažia deti*. [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-01-19]. Dostupné na: <https://style.hnelektronický zdroj.sk/tech/533202-krvava-dan-za-smartfony-nerasty-na-ich-vyrobu-tazia-deti>

¹⁰ WORSTALL, Tim. *Trump's Epecutive Order To Repeal The Worst Law of The Year*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/timworstall/2017/02/09/trumps-xo-to-repeal-the-worst-law-of-the-year-section-1502-of-dodd-frank-on-conflict-minerals/#5840e56e47f5>

Podľa doterajších štatistík spracovaných organizáciou UNICEF je v konžských baniach zamestnaných viac ako 40 tisíc detí.¹¹ V krajine dochádza k porušovaniu medzinárodných dohovorov o ľudských právach. Dôvodom, prečo mnoho detí a mladistvých pracuje v baniach je fakt, že vďaka ich detskému vzhľadu sa vedľa lepšie vtesnať do úzkych šacht a dostať sa na mnohé miesta, ku ktorým sa dospelí muži a ženy nedostanú. Ťažba minerálov prebieha vo väčšine prípadov bez ochranných masiek, iba holými rukami, prípadne s obyčajnými kladivkami a sekáčmi. Svahy baní sú klzké, plné bahna a kalu a stávajú sa častou príčinou úmrtí desiatok ľudí. Baníci trpia mnohými chorobami, pálením očí, chorobami dýchacích ciest, ale aj rakovinou, nakoľko napríklad taký koltan je mierne rádioaktívny.¹²

Okrem týchto skutočností dochádza pri ťažbe konfliktných minerálov aj k sexuálnemu násiliu páchanému nielen na ženách, ale aj na mužoch. V roku 2016 bolo podľa prieskumu zistené, že v častiach východnej časti Konžskej demokratickej republiky bolo vystavených 32% žien a 33% mužov nejakej forme sexuálneho násillia. Posledná správa OSN z roku 2017 však naznačuje, že vláda KDR dosiahla určitý pokrok v oblasti riešenia tohto druhu násillia.¹³ Z Dodd-Frankovho zákona č. 1502 vyplýva povinnosť Generálneho tajomníka Spojených štátov amerických (v súčasnosti Eugene Louis Gene Dodaro) predložiť v rokoch 2020, 2022 a 2024 príslušným kongresovým výborom správu, ktorá bude obsahovať hodnotenia miery sexuálneho a rodovo podmieneného násillia vo vojnových oblastiach Konžskej demokratickej republiky a jej susedných krajinách.¹⁴

1.1.2 Environmentálne dopady ťažby konfliktných minerálov

Zhoršovanie životného prostredia sa stáva jedným z hlavných celospoločenských záujmov. Vlády jednotlivých krajín by mali v snahe zabrániť znečisťovaniu prostredia presadzovať nové a ekologicky zamerané zákony.

¹¹ PROCHÁDZKA, J. 2016. Krvavé mobily živia detských otrokov. [cit. 2017-12-12]. 2016. Dostupné na: <https://techbox.dennikn.sk/krvave-mobily-zivia-detskych-otrokov/>

¹² ENERGOPORTAL. *Kongo: Ťažba koltanu v atmosfére teroru*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2017-11-03]. Dostupné na: <http://energoportal.org/310-kongo-aba-koltanu-v-atmosfere-teroru?highlight=WyJrb25mbGlrdG5cdTAwZTkjLCJtaW5lcldx1MDBlMWx5Il0=>

¹³ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

¹⁴ Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-18]. Dostupné na: <http://legcounsel.house.gov/Comps/Dodd-Frank%20Wall%20Street%20Reform%20and%20Consumer%20Protection%20Act.pdf>

Východ Konžskej demokratickej republiky je známy svojou pestrosťou rastlinných a živočíšnych druhov a je súčasťou prírodného dedičstva. Ťažba koltanu má však na životné prostredie devastačné vplyvy, rovnako ako aj skládky starých mobilných telefónov, umiestnené v KDR. Po ukončení ťažby sú pozemky nepoužiteľné či už v poľnohospodárstve alebo chove dobytka, nakoľko sa stávajú neúrodnými. K sprístupneniu baní a ciest vedúcich do baní sú vyklčované obrovské plochy zdravých lesov. Na čoraz väčších územiach sa po odstránení vegetácie mení vodný režim, keďže dochádza k zmenšovaniu tropického dažďového pralesa, ktorý je schopný zadržať stále menej a menej vody a vypariť ju do atmosféry. Tým pádom dochádza k poklesu celkových zrážok, zvyšuje sa pôdna erózia a klesá schopnosť pralesa pohlcovať atmosférický uhlík. Za jeden rok (2000-2001) bolo podľa odhadov vyhubených 3 700 slonov a takmer 8 000 goríl, ktoré boli zväčša vystrieľané práve kvôli potrave pre baníkov a ich rodiny. Ďalším ekologickým problémom je znečisťovanie podzemných vôd. Pri ťažbe koltanu sa na odstránenie nežiaduceho materiálu, ponorí vyťažená ruda do vody a nechá sa namočená v kanáloch z dreva alebo vlnitého plechu. Preplachovaním sa zisťuje, či obsahuje koltan, a práve tento proces znečisťuje podzemné vody, do ktorých sa uvoľňujú mnohé chemikálie.¹⁵

1.1.3 Dopady ťažby konfliktných minerálov na príklade zlata

Na konkrétnom príklade zlata definujeme, aké dopady má ťažba tohto vybraného konfliktného minerálu na Konžskú demokratickú republiku. V Prílohe 2 uvádzame zvyšné tri konfliktné minerály, proces ich ťažby a následné využitie v priemysle.

Tradičná ťažba zlata v KDR je významným hnacím motorom konžskej ekonomiky. Na ťažbu zlata sa využíva veľký počet baníkov (od 30 do 300 baníkov na jeden dol) a táto ťažba je významným zdrojom daňových príjmov pre krajinu. Africkí baníci ťažia zlato najmä ručne, pomáhajú si lopatami, lopatkami, vzhľadom na nedostatok mechanických zariadení využívajú niekedy aj nebezpečné chemikálie ako napr. ortuť. Podľa štúdie vypracovanej z roku 2016 Medzinárodnou mierovou informačnou službou (IPIS) sa v ťažobných zónach vo východnej časti KDR ročne vyťaží približne 12 metrických ton zlata s odhadovanou hodnotou 437 miliónov dolárov. Štúdia tiež zistila, že jeden baník denne vyťaží v priemere 0,17 gramu zlata v celkovej hodnote cca 6,07 USD (nerozdelený zisk sa

¹⁵ ENERGOPORTAL. *Kongo: Ťažba koltanu v atmosfére teroru*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2017-11-19]. Dostupné na: <http://energoportal.org/310-kongo-aba-koltanu-v-atmosfere-teroru?highlight=WyJrb25mbGlrdG5cdTAwZTkjLCJtaW5lcldx1MDBlMWx5Il0=>

pohybuje medzi 1,84 až 2,75 dolárov za deň). Podľa oficiálnych zdrojov ročnej správy vydanéj Konžskou demokratickou republikou ťažba zlata medzi rokmi 2010 a 2016 predstavovala približne 1 955 kg s odhadovanou hodnotou 71 111 567 miliónov dolárov ročne. V tabuľke 1 pozorujeme celkovú ťažbu zlata zachytenú od roku 2010 do roku 2016.¹⁶

Tabuľka 1 Oficiálne ročné odhady ťažby zlata v Konžskej demokratickej republike v rokoch 2010 až 2016

Kalendárny rok	Hodnota v kg	Odhadovaná hodnota v USD
2010	178	6 494 006
2011	116	5 321 838
2012	135	6 063 550
2013	279	10 541 885
2014	743	26 226 143
2015	274	9 010 673
2016	231	7 453 471
Spolu	1 955	71 111 567

Zdroj: vlastné spracovanie podľa: UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

Podľa zistení je však väčšina zlata vytŕažená nelegálne a je s ním obchodované bez oficiálnych povolení a dochádza tak k pašovaniu z krajiny. Obmedzená vládna kontrola nad odlahlými časťami KDR, nedostatočná infraštruktúra a obrovská korupcia uľahčujú pašovanie zlata z krajiny a tým spôsobujú, okrem iného, značnú stranu na príjmoch z daní. Navyše, väčšina baníkov pracuje pod nátlakom a hrozbou smrti za prítomnosti konžskej armády a nezákonne ozbrojených povstaleckých skupín. Štúdiá vykonaná IPIS zistila, že od roku 2015 až 64% baníkov ťažiacich zlato pracovalo pod nátlakom štátnych i neštátnych ozbrojených skupín. Ďalej podľa výsledkov prieskumu IPIS a OECD došlo v posledných rokoch k výraznému zníženiu prítomnosti ozbrojených skupín pri ťažbe cín,

¹⁶ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

tantalu a volfrámu. Navyše spomedzi konfliktných minerálov tvoria práve finančné zisky z ťažby a obchodovania so zlatom najvýznamnejší finančný prínos pre ozbrojené skupiny, nad ktorými má minimálnu kontrolu vládny a medzinárodný dohľad.¹⁷

„Zlaté bane“, teda bane, kde sa ťaží zlato, majú aj vlastnú certifikáciu a môžu získať označenie „zelená baňa“. Toto označenie získajú po splnení štandardov, ktoré vytvorila „Spoločná misia pre overovanie kvality baní“ (napr. žiadna detská práca v baniach, zákaz pracovať pod nátlakom ozbrojených skupín...). Medzi rokmi 2011 až 2016 bolo sledovaných 53 baní v KDR a podľa doterajších výsledkov 37 z nich bolo klasifikovaných ako „zelené“, 5 z nich „žlté“, 6 „červené“ a 5 nedostalo žiadne hodnotenie.

1.2 OECD „Due Diligence Guidance“

OECD vydala v roku 2010 Usmernenie pre zodpovedné dodávateľské reťazce z oblastí s konfliktom a vysokorizikových oblastí (*Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains from Conflict-Affected and High-Risk Areas*). Prijaté bolo v máji 2011.¹⁸ Vysvetľuje základné náležitosti starostlivosti v dodávateľskom reťazci týkajúce sa cínu, tantalu, volfrámu a zlata z oblastí postihnutých konfliktom a vysokorizikových oblastí v Afrike, najmä oblasti Veľkých jazier. Usmernenie sa vzťahuje na veľkých, či malých výrobcov; obchodníkov s minerálmi, prípadne jej koncentrátmi; spracovateľov alebo pre iné subjekty zaoberajúce sa spracovaním/vývozom konfliktných minerálov; pre hutnícky priemysel a rafinérie.¹⁹ Na spoločnom vypracovaní pravidiel spolupracovalo 35 rozvinutých krajín, Konferencia regiónu Veľkých jazier, OSN v spolupráci s priemyslom, občianskymi združeniami a ďalšími vládami. Príručka obsahuje dve časti.

V dokumente stanovila **OECD päťstupňový rámec**:

- vytvorenie silného systému riadenia manažmentu,
- identifikácia a posúdenie rizika v dodávateľskom reťazci,
- pri zistení rizika návrh a implementácia stratégie na jeho odstránenie,

¹⁷ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

¹⁸ OECD. *A GLOBAL STANDARD Towards responsible mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné na: http://mneguidelines.oecd.org/Brochure_OECD-Responsible-Mineral-Supply-Chains.pdf

¹⁹ OECD. *Due Diligence Guidance: towards conflict-free mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2017-01-27]. Dostupné na: https://www.oecd.org/daf/inv/mne/EasytoUseGuide_English.pdf

- výkon nezávislého auditu tretou stranou dodávateľského reťazca,
- podávanie každoročnej správy.²⁰

Hlavné ciele „Due Deligence Guidance“:

- Budovať bezpečné, transparentné a overiteľné dodávateľské reťazce od samotnej ťažby konfliktných minerálov, až po ich prítomnosť na trhu nerastných surovín.
- Pomôcť spoločnostiam rešpektovať ľudské práva, dodržiavať platné ustanovenia pravidiel medzinárodného humanitárneho práva v situáciách ozbrojeného konfliktu a zabráňovať prispievaniu ku konfliktom.
- Zabezpečiť, aby legitímne remeselnícke banské komunity profitovali z obchodu s konfliktnými minerálmi a ziskami z predaja prispeli k všeobecnému zlepšeniu situácie v KDR.²¹

Spoločnosti, dodržiajúce „Due Delugence Guidance“ by mali:

- určiť a zhodnotiť riziká konfliktov prebiehajúcich v baniach,
- identifikovať a vyhodnotiť konfliktné riziká v oblasti obchodu s konfliktnými minerálmi a ich transportu,
- identifikovať a posúdiť všetky riziká spojené so svojimi dodávateľmi.

Dodržiavaním „Due Delugence Guidance“ spoločnosti:

- preukážu, že nepodporujú svojou podnikateľskou činnosťou konflikty,
- preukážu svojim obchodným partnerom, že podnikli všetky kroky a prijali opatrenia v súlade s medzinárodnými normami smerujúce k prevencii a zmierneniu rizika prispievania ku konfliktom porušujúcich ľudské práva,
- môžu získať medzinárodne platnú certifikáciu ICGLR.

Necertifikované bane sú podľa OECD tie, v ktorých prebiehajú:

- akékoľvek druhy mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania,

²⁰ EUROPEAN COMMISSION. *The regulation explained*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-27]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

²¹ OECD. *A GLOBAL STANDARD Towards responsible mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné na: http://mneguidelines.oecd.org/Brochure_OECD-Responsible-Mineral-Supply-Chains.pdf

- všetky formy nútenej práce; čo znamená práca alebo služba vykonávaná nedobrovoľne, ktorá je vynútená od akejkoľvek osoby pod hrozbou trestu
- najhoršie formy detskej práce,
- hrubé porušovanie a zneužívanie ľudských práv (napr. sexuálne násilie),
- vojnové zločiny alebo iné závažné porušenia medzinárodného humanitárneho práva, zločiny proti ľudskosti alebo genocída.²²

Usmernenie OECD bolo prvým oficiálnym krokom v boji proti konfliktným minerálom a slúžilo na vytvorenie právnej regulácie konfliktných minerálov na americkom trhu, neskôr aj na európskom trhu. Takisto je súčasťou právneho rámca v niekoľkých afrických krajinách, vrátane KDR, Burundi a Rwandy.

1.3 Právna úprava USA

Počas uplynulého desaťročia sa Spojené štáty americké v spolupráci s medzinárodnými organizáciami snažili zlepšiť a prispieť k bezpečnosti v Konžskej demokratickej republike, mieste, ktoré je považované za jedno z najviac humanitárne postihnutých na svete.²³ Niekoľko afrických skupín, zahŕňajúc Medzinárodnú konferenciu Veľkých jazier (ICGLR) a 41 Konžských organizácií občianskej spoločnosti, nedávno oznámili svoju právnu podporu amerického zákona týkajúceho sa zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov.²⁴

Spojené štáty americké prijali v roku 2010 legislatívu, ktorá vznikla v spolupráci so spotrebiteľským zákonom, známu pod názvom Dodd-Frankov zákon.²⁵ Zákon, obsahujúci dlhý zoznam pravidiel, vrátane prísnych nových kapitálových štandardov pre banky a sprísnený dohľad nad trhom s derivátmi, vznikol s cieľom zabrániť opakovaniu podobných

²² OECD. *Due Diligence Guidance: towards conflict-free mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2017-01-27]. Dostupné na: https://www.oecd.org/daf/inv/mne/EasytoUseGuide_English.pdf

²³ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12] Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

²⁴ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12] Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

²⁵ CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. s. 3-12. [cit. 2018-01-06]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

situácií, ktoré viedli k vzniku finančnej krízy z rokov 2007-2009.²⁶ Pomenovaný je podľa jeho dvoch hlavných autorov: Chrisa Dodd (bývalého senátora) a Barneya Franka (bývalého kongresmana za demokratov).²⁷

Časť „Dodd-Frank Act Section 1502“ sa týka konfliktných minerálov. Vyplýva z nej povinnosť spoločností vykonávať kontrolu dodávateľských reťazcov, najmä ak ide o dodávateľov konfliktných minerálov pochádzajúcich z Konžskej demokratickej republiky a jej susedných krajín. Cieľom týchto kontrol má byť obmedzenie obchodovania s konfliktnými minerálmi, zabezpečenie vysokej ochrany ľudí a životného prostredia²⁸ a zabrániť armáde, či povstaleckým skupinám KDR, využívať zisky pochádzajúce z obchodovania s minerálmi na financovanie konfliktov v krajine.²⁹ Zákon nadobudol účinnosť práve vtedy, keď mnoho spoločností začalo čeliť čoraz väčšiemu tlaku zo strany verejnosti, aby konečne prevzali zodpovednosť za svoje konanie a preskúmali svoje dodávateľské reťazce. V 90. rokoch minulého storočia čelili spoločnosti obchodujúce s diamantmi podobnému problému. Šlo o tzv. krvavé diamanty, ktoré sa taktiež ťažili v krutých neľudských podmienkach a z ktorých ziskov boli financované občianske vojny najmä v západnej Afrike.³⁰ Pred implementáciou Dodd-Frankovho zákona časti 1502 nemali spoločnosti na americkom trhu povinnosť zverejňovať a verejne informovať o tom, či ich produkty obsahujú konfliktné minerály. Prvé zverejnenie rebríčku takýchto spoločností uskutočnil projekt „Enough“ v roku 2010.

Americká komisia pre cenné papiere a burzu uviedla, že v prvom roku bude časť zákona venovaná problematike konfliktných minerálov stáť americkú vládu 3-4 miliardy amerických dolárov a neskôr od 207 do 609 miliónov amerických dolárov každoročne.³¹ Prvé oficiálne správy od spoločností boli zverejnené 31. mája 2014, a to za kalendárny rok

²⁶ INVESTICNIWEB. *Trump nařídil přezkoumat Dodd-Frankův zákon přijatý po finanční krizi*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-11-15]. Dostupné na: <http://www.investicniweb.cz/news-2017-2-3-trump-naridil-prezkoumat-zakon-prijaty-po-financni-krizi/>

²⁷ WEM. *Zákon Dodd-Frank nemusí představovat pohromu*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-13]. Dostupné na: <http://wem.sk/zakon-dodd-frank-nemusi-predstavovat-pohromu/>

²⁸ WIRE TECHNOLOGIES. *Politika konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné na: <http://www.wire-technologies.de/sk/podnik/politika-konfliktnych-mineralov/>

²⁹ ACHILLES. *What are conflict minerals?* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: <http://www.achilles.com/en/about-achilles/industry-insights/4837-what-are-conflict-minerals>

³⁰ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3

³¹ WORSTALL, Tim. *Trump's Esecutive Order To Repeal The Worst Law of The Year*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/timworstall/2017/02/09/trumps-xo-to-repeal-the-worst-law-of-the-year-section-1502-of-dodd-frank-on-conflict-minerals/#5840e56e47f5>

2013. Kongres, ktorý vypočítal odhadované náklady argumentuje tým, že takto vysoké sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľov mieru a bezpečnosti v KDR.³²

1.3.1 Fungovanie Dodd-Frankovho zákona č. 1502

Časť 1502 Dodd-Frankovej reformy vyžaduje od amerických spoločností vykazovanie, či ich výrobky obsahujú minerály pochádzajúce z konfliktných zón rozvojových krajín vykonaním kontroly ich dodávateľských reťazcov a oznámiť to Komisii pre cenné papiere a burzu (SEC). Komisia pre cenné papiere a burzu v USA prijala tento postup a následne zákon nadobudol účinnosť 13. novembra 2012. SEC vydala nariadenie, aby **všetky spoločnosti registrované na burze cenných papierov USA** povinne predkladali výročné správy o používaní a výskyte konfliktných minerálov vo svojich produktoch. Samozrejme, v prípade, že firma zistí takúto skutočnosť, musí predložiť a zverejniť aj náležité opatrenia, ktoré boli prijaté na zamedzenie obchodovania s takýmito dodávateľskými reťazcami.³³ Podľa poslednej úpravy sú spoločnosti povinné podať formulár SEC-u za rovnaké obdobie/kalendárny rok, každoročne k 31.05.³⁴ V prípade, že tak firma neurobí, budú jej akcie stiahnuté z trhu verejne obchodovateľných akcií.

Základné nariadenia Dodd-Frankovej reformy, časť 1502 – Konfliktné minerály:

- Tento zákon sa vzťahuje na **všetky spoločnosti**, ktoré priamo vyrábajú produkty obsahujúce konfliktné minerály – zlato, cín, volfrám a tantal, ale aj na tie, ktoré majú uzavretú zmluvu s výrobcom, používajúcim konfliktné minerály.
- Výrobok, resp. produkt môže byť **označený za „bezkonfliktný“**, ak neobsahuje konfliktné minerály, ktoré priamo alebo nepriamo financujú ozbrojené skupiny v KDR, prípadne jej susedných krajinách, teda krajinách, ktoré majú medzinárodne uznanú štátnu hranicu s KDR.³⁵

³² U.S. SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *The final rules*. [online]. 2014. s. 4-18. [cit. 2018-03-13]. Dostupné na: <https://www.sec.gov/rules/final/2014/34-67716-decision.pdf>

³³ ACHILLES. *What are conflict minerals?* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: <http://www.achilles.com/en/about-achilles/industry-insights/4837-what-are-conflict-minerals>

³⁴ U.S. SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *SEC Adopts rules for disclosing use of conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2018-02-18]. Dostupné na: <https://www.sec.gov/news/press-release/2012-2012-163.htm>

³⁵ U.S. SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *The final rules*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-03-11]. Dostupné na: <https://www.sec.gov/rules/final/2014/34-67716-decision.pdf>

- **Každoročné zverejňovanie správy** od spoločností, ktorých sa toto nariadenie týka. Na nátlak projektu „Enough“ majú zlepšiť svoje vykazovanie tým, že opíšu špecifické podrobné postupy hĺbkovej analýzy dodávateľského reťazca, priložia zoznam hutníckych spoločností a rafinérií, s ktorými obchodujú a zvýrazia vo svojej ročnej správe akékoľvek inovatívne postupy, ktoré podnikli za účelom dosiahnutia ťažby minerálov „nekonfliktným“ spôsobom.³⁶
- Firma, ktorá chce byť kótovaná na americkej burze cenných papierov, musí **vykonať nezávislý audit**, po ktorom získa certifikáciu, a tú následne predkladá Komisii pre cenné papiere a burzu a zverejňuje svoj transparentný dodávateľský reťazec.

Zákon však obsahuje viacero medzier. Jednou z najväčších medzier je fakt, že dodávateľský reťazec je mnohokrát príliš dlhý na to, aby sa dokázal „vypátrať“ skutočný pôvod nespracovaného materiálu. V roku 2016 podalo viac ako 1 300 spoločností správu o svojom dodávateľskom reťazci Americkej komisii pre cenné papiere a burzu, avšak len málokteré boli schopné skutočne overiť a potvrdiť, že ich produkty neobsahujú konfliktné minerály.³⁷ Taktiež sa tento zákon limituje výhradne na oblasť Veľkých jazier v Afrike.³⁸ Ďalším problémom je fakt, že aj keď sa spoločnosti podarí preukázať transparentnosť dodávateľského reťazca, nemusí to automaticky znamenať neprítomnosť ozbrojených skupín a konžských vojakov v baniach alebo že skutočne nedochádza k nepriamemu financovaniu týchto skupín. Stále môže dochádzať k vydieraniu, či úplatkom v KDR. V okolitých regiónoch dochádza k pašovaniu minerálov najmä v mestách a ich okolí. Otázkou ostáva, kto riadi bane, ak ich už neriadia vojaci, ktorých sa legislatívnymi krokmi a nátlakom spoločností na svoje dodávateľské reťazce podarilo odstrániť. V niektorých správach sa uvádza, že takéto bane sú momentálne predmetom rokovaní o vlastníctve medzi konžskou vládou, nadnárodnými spoločnosťami a menšími komunitami. Tieto

³⁶ CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-03]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

³⁷ MH&L Staff. *Apple supply chain now 100% audited conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <http://www.mhlnews.com/global-supply-chain/apple-supply-chain-now-100-audited-conflict-minerals>

³⁸ EURAKTIV. *EP prerokuje dovoz minerálov z konfliktných oblastí*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/news/ep-prerokuje-dovoz-mineralov-z-konfliktnych-zon-023719/>

rokovania však nezaručujú, že sa nájdu spravodlivé a legálne riešenia.³⁹ V roku 2016 OECD uviedla, že implementácia časti 1502 Dodd-Frankovho zákona zvýšila povedomie o dodávateľskom reťazci konfliktných minerálov v regióne.⁴⁰

1.3.2 Komplikácie po Trumpovom nástupe do prezidentskej funkcie

Nástupom Donalda Trumpa do funkcie amerického prezidenta (20. januára 2017) dochádza ku komplikáciám uplatňovania Dodd-Frankovho zákona. Vláda amerického prezidenta sa zaoberá dvojročným pozastavením zákona,⁴¹ čím by sa však podľa Amnesty International podporili nezodpovedné obchodné praktiky, závažne narušila ochrana ľudských práv a zvýhodnilo by to nezodpovedné spoločnosti a páchatel'ov násilia v rozvojových krajinách, odkiaľ minerály pochádzajú.⁴² Podľa vyjadrení agentúry Reuters má ministerstvo práce vykonať hospodársku a právnu analýzu nových pravidiel v Dodd-Frankovom zákone, a pokiaľ budú v rozpore s prioritami Donalda Trumpa, budú zrušené. Keďže zákon sa týka aj regulácie finančného trhu a jeho služieb, dochádza tým podľa slov Trumpa k poškodeniu americkej ekonomiky. Trump počas svojej prezidentskej kampane sľúbil zrušenie Dodd-Frankov zákona a často ho označoval za „katastrofu“. ⁴³ Zároveň federálne regulačné orgány začiatkom roka 2017 oznámili prehodnotenie rozsahu zákona.⁴⁴ Americký prezident tvrdí, že pozastavením príslušných ustanovení Dodd-Frankovho zákona, pomôže americkej národnej bezpečnosti, avšak nikde nekonkretizoval ako presne

³⁹ BILLERBECK, Sarah. *Is the news about Congo's conflict minerals good?* [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2014/06/18/is-the-news-about-congos-conflict-minerals-good/?utm_term=.645610cacc8d

⁴⁰ UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing in the Democratic Republic of Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>

⁴¹ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-15]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3

⁴² AMNESTY INTERNATIONAL. *USA: Vláda prezidenta Trumpa a ľudské práva*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-04]. Dostupné na: <http://www.amnesty.sk/16542/>

⁴³ INVESTICNIWEB. *Trump nařídil přezkoumat Dodd-Frankův zákon přijatý po finanční krizi*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-10-15]. Dostupné na: <http://www.investicniweb.cz/news-2017-2-3-trump-naridil-prezkoumat-zakon-prijaty-po-financi-krizi/>

⁴⁴ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-12]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3

to súvisí s národnou bezpečnosťou.⁴⁵ Dokonca aj predseda SEC, Michael Piwowar, ktorého do funkcie menoval páve Donald Trump, vyjadril pochybnosti o tom, či skutočne zákon znižuje konflikty a zmierňuje ľudské utrpenie, najmä žien a detí v KDR a jeho okolitých oblastiach.⁴⁶

Zákon bol od začiatku označovaný za náročný a príliš nákladný. Nájdu sa aj kritici tvrdiaci, že zákon je dokonca neúčinný. Podľa niektorých analytikov samotné náklady spojené s týmto zákonom sú väčšie ako samotná pomoc od Američanov v Konžskej demokratickej republike ročne.⁴⁷ V septembri roku 2014 poslala skupina 70 konžských lídrov a medzinárodných expertov otvorený list, v ktorom kritizovali Dodd-Frankov zákon odvolávajú sa na fakt, že aj po uplynutí 4 rokov je certifikácia baní príliš pomalá a nevyvíja sa podľa ich predstáv. Taktiež v liste spochybnili pravdivosť tvrdení spoločností, že ich výrobky skutočne nepriamo nepodporujú konflikty v KDR.⁴⁸ Zo správy GAO vydanéj v roku 2015 sa skutočne podarilo zistiť, že žiadnej spoločnosti sa nepodarilo stopercentne dokázať, že ich minerály nie sú zdrojom financovania ozbrojených skupín v Konžskej demokratickej republike. Podľa zistení sa od zavedenia Dodd-Frankovho zákona takmer vôbec nepodarilo výrazne znížiť mieru násilia vo východnom Kongu.⁴⁹ Zo zverejnenia správy vydanéj Amnesty International z roku 2016 vyplýva, že takmer tri štvrtiny spoločností, na ktoré sa zákon vzťahuje, neoznámili dostatok informácií na to, aby v plnom rozsahu splnili americké nariadenie.⁵⁰

Zástancovia zákona však stoja za tým, aby zákon nebol zrušený, odvolávajú sa na už viac ako 200 certifikovaných baní a hutníckych spoločností, ktoré prešli auditom a tvrdia, že členovia Kongresu by mali odmietnuť akékoľvek pozmeňujúce a dopĺňujúce

⁴⁵ SEITZ, Dan. *Trump May Be Planning To Make It Easier For U.S. Companies To Buy Conflict Minerals That Fund Brutal Dictatorships*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-12]. Dostupné na: <https://uproxx.com/technology/trump-conflict-minerals/>

⁴⁶ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfc3

⁴⁷ WORSTALL, Tim. *Trump's Esecutive Order To Repeal The Worst Law of The Year*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/timworstall/2017/02/09/trumps-xo-to-repeal-the-worst-law-of-the-year-section-1502-of-dodd-frank-on-conflict-minerals/#5840e56e47f5>

⁴⁸ HERRMAN, Cassandra – KAMAT, Anjali. *Are Intel's microprocessors really free?* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-03-24]. Dostupné na: <http://america.aljazeera.com/watch/shows/fault-lines/articles/2015/11/14/are-intels-microprocessors-really-conflict-free.html>

⁴⁹ BILLERBECK, Sarah. *Is the news about Congo's conflict minerals good?* [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-02-16]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2014/06/18/is-the-news-about-congos-conflict-minerals-good/?utm_term=.645610cacc8d

⁵⁰ TEMPLETON, Graham. *Inside Intel's phenomenal effort to end its use of conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-03]. Dostupné na: <https://www.extremetech.com/extreme/222720-inside-intels-phenomenal-effort-to-end-its-use-of-conflict-minerals>

návrhy vedúce k zmene alebo k zrušeniu Dodd-Frankovho zákona č. 1502.⁵¹ Podporu im vyjadrujú mnohé spoločnosti (napr. Apple, Intel...), ktoré sa vyjadrili, že ak dôjde k zrušeniu, prípade zmene zákona týkajúceho sa konfliktných minerálov zo strany Bieleho domu, naďalej si zachovávajú svoje interné nariadenia a budú pokračovať v boji proti konfliktným minerálom. Vnímajú totiž pozitívnu spätnú väzbu od svojich zákazníkov, ktorí oceňujú ich etický kódex.⁵²

1.4 Právna úprava Európskej únie

Európska únia používa a dováža na výrobu svojich technologických produktov 16% celosvetovej produkcie cínu, volfrámu, tantalu a zlata.⁵³ EÚ si uvedomuje vážnosť situácie ohľadom konfliktných minerálov, a aj preto sa rozhodla riešiť situáciu zavedením vlastnej regulácie obchodovania s konfliktnými minerálmi. Ide najmä o vytvorenie takého nariadenia, ktoré by zamedzilo, aby sa v elektronických zariadeniach predávaných v EÚ nachádzali minerály pochádzajúce z konfliktných oblastí.⁵⁴ Cieľom nových pravidiel transparentnosti je tak ako pri americkej právnej úprave, zabrániť tomu, aby zisky z predaja konfliktných minerálov financovali ozbrojené skupiny.⁵⁵ Občania Európskej únie si tak vďaka novému európskemu nariadeniu budú môcť byť istí, že výrobky zakúpené a vyrobené v EÚ nepodporujú porušovanie ľudských práv.⁵⁶

⁵¹ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-03]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3

⁵² FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-03]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3

⁵³ SITA. *Aktivistí chcú petíciou zastaviť dovoz konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-16]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/20075605/aktivisti-chcu-peticiou-zastavit-dovoz-konfliktnych-mineralov.html>

⁵⁴ PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ. *Žiadame takú legislatívu EÚ, ktorá zastaví konfliktné minerály*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-03-07]. Dostupné na: <http://www.mvro.sk/sk/aktuality/498-ziadame-taku-legislativu-eu-ktora-zastavi-konfliktne-mineraly>

⁵⁵ BBC. *Week ahead in the European Parliament*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-parliaments-43349970>

⁵⁶ TASR. *Inštitúcie EÚ chcú obmedziť dovoz minerálov z konfliktných zón*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-02]. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/institucie-eu-chcu-obmedzit-dovoz-mineralov-z-konfliktnych-zon/862867>

1.4.1 Proces vytvorenia európskej legislatívy

V decembri 2010 mala Komisia a Rada EÚ za úlohu predložiť návrh na zabezpečenie sledovania dovozu nerastných surovín od miesta ich vyťaženia až po distribúciu na európsky trh. Európsky parlament začal vytvárať tlak na krajiny EÚ a na krajiny Africkej únie, aby začali rokovať a spolupracovať v otázkach týkajúcich sa trvalo udržateľnej ťažby nerastných surovín a v otázkach ohľadom transparentnosti kontraktov o ťažbe. Inšpiráciou bol americký Dodd-Frankov zákon prijatý taktiež roku 2010 a usmernenia OECD „Due Diligence Guidance“.⁵⁷

Vytvoreniu legislatívy v Európskej únii predchádzal nezáväzný systém, ktorý existoval približne päť rokov avšak za tú dobu sa viac ako 80% spoločností rozhodlo nezverejňovať žiadne informácie o svojich dodávateľoch.⁵⁸ Skutočné vytváranie legislatívy Európskou komisiou v spolupráci s najvyššími predstaviteľmi EÚ pre zahraničné veci sa začalo v marci roku 2014. Tento počiatočný prístup zahŕňal balíček rozvojovej pomoci - šírenie osvedčenia o problematike a veľmi dôležitý dialóg so všetkými obchodnými partnermi - dodávateľmi aj kupujúcimi s podporou malých podnikateľov v EÚ.⁵⁹

O rok na to, konkrétne 20. mája 2015 prijal Európsky parlament pozmeňujúce a doplňujúce návrhy k návrhu Komisie. EP sa rozhodol vstúpiť do neformálnych rozhovorov s Radou EÚ (zahŕňajúcimi národné vlády všetkých členských štátov) a Európskou komisiou. Od roku 2015 mali spracovateľské spoločnosti (najmä taviarne, rafinérie a dovozcovia kovov a minerálov) povinnosť dbať o zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov, s ktorými obchodujú.⁶⁰ Certifikát o „zodpovedných dovozcoch“ si podľa nového nariadenia museli zaobstarať všetci európski hutníci a rafinérie (čo predstavuje približne 5% svetového trhu). Pre ostatných dovozcov to bolo na dobrovoľnej báze.⁶¹

⁵⁷ EURAKTIV. *Únia musí dovážať viac surovín. Za akú cenu?* [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2017-12-27]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/unia-musi-dovazat-viac-surovin-za-aku-cenu-016555/>

⁵⁸ EURAKTIV. *Parlament rozdelený v otázke nákupu nerastov z konfliktných zón.* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/podnikanie-a-praca/news/parlament-rozdeleny-v-otazke-nakupu-nerastov-z-konfliktnych-zon-023627/>

⁵⁹ NADÁCIA PONTIS. *Intel vyrába elektroniku bez „krvavých“ súčiastok.* [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-10-29]. Dostupné na: <http://www.nadaciapontis.sk/clanok/intel-vyraba-elektroniku-bez-krvavych-sucastok/872>

⁶⁰ EURÓPSKY PARLAMENT. *Minerál z konfliktných zón: pravda o inteligentných telefónoch.* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-12]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/sk/programme/economy/conflict-minerals-the-truth-behind-your-smartphone>

⁶¹ EURAKTIV. *Parlament rozdelený v otázke nákupu nerastov z konfliktných zón.* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/podnikanie-a-praca/news/parlament-rozdeleny-v-otazke-nakupu-nerastov-z-konfliktnych-zon-023627/>

V júni 2016 bola dosiahnutá dohoda o hlavných bodoch týkajúcich sa problematiky konfliktných minerálov medzi jej najväčšími aktérmi - Európskou komisiou, Európskym parlamentom a Radou EÚ.⁶² Taktiež sa vytvorila kampaň s možnosťou podpísania sa pod petíciu s cieľom sprísnenia obchodu s nerastnými surovinami. V roku 2016 ju v krajinách v EÚ podpísalo viac ako 35 000 ľudí.⁶³ Na danú tému sa rokovalo aj počas slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie. V druhej polovici roku 2016 (konkrétne v novembri) sa rokovania ukončili.

16. marca 2017 prijal Európsky parlament právny text nariadenia a za prítomnosti 620 poslancov schválil Európsky parlament nariadenie, a to pomerom hlasov 558 (za), 17 (proti), 45 (zdržalo sa hlasovania). O necelý mesiac, 3. apríla, prijala Rada EÚ (zahŕňajúca vlády členských štátov EÚ) právny text. V polovici mája predsedníctvo Rady EÚ a predseda Európskeho parlamentu podpísali tento právny text v Štrasburgu. Nariadenia boli úspešne publikované dňa 19. mája 2017 v Úradnom vestníku Európskej únie (Ú. v. EÚ L 130, 19. 05. 2017, s. 1 – 20). Toto nariadenie nadobudlo platnosť 20 dní po jeho uverejnení.⁶⁴

1.4.2 Európske nariadenie

Európske nariadenie sa vzťahuje na miesta, ktoré sú najviac postihnuté konfliktami a patria medzi najrizikovejšie oblasti sveta. Medzi takéto oblasti patrí najmä Afrika, kde momentálne prebieha 27 konfliktov, ktoré nejakým spôsobom úzko súvisia s nerastnými surovinami.⁶⁵ Vychádza už z dobre zavedených pravidiel z roku 2010, vypracovanými odborníkmi z OECD v súlade s usmerňujúcimi zásadami Organizácie spojených národov (OSN). Dopĺňa už existujúce právne predpisy a iniciatívy vychádzajúce z odvetví, využívajúcich konfliktné minerály, akými sú napríklad Iniciatíva pre bezkonfliktné

⁶² TASR. *EÚ má politickú dohodu pre obmedzenie obchodu s konfliktnými minerálmi*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-22]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/news/eu-ma-politicku-dohodu-pre-obmedzenie-obchodu-s-konfliktnymi-mineralmi/>

⁶³ SITA. *Aktivisti chcú petíciou zastaviť dovoz konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-24]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/20075605/aktivisti-chcu-peticiou-zastavit-dovoz-konfliktnych-mineralov.html>

⁶⁴ EUROPEAN COMMISSION. *The regulation explained*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

⁶⁵ EURÓPSKY PARLAMENT. *Nerasty z konfliktných oblastí: EP zavádza novú povinnosť náležitej kontroly pre dovozcov*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-04-01]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20170308IPR65672/nerasty-z-konfliktnych-oblasti-nova-povinnost-nalezitej-kontroly-pre-dovozcov>

obstarávanie minerálov (CFSI), Londýnsky trh s drahými kovmi (LBMA) a Program na certifikáciu šperkov (RJC).⁶⁶

Hlavnými bodmi nariadenia EÚ sú:

- zastavenie dovozu minerálov a nerastných surovín z konfliktných oblastí do krajín EÚ a zabezpečenie dovozu len z nekonfliktných a zodpovedných oblastí,
- zastavenie používania konfliktných minerálov v globálnych a európskych hutníckych podnikoch a rafinériách,
- zastavenie zneužívania pracovníkov v baniach.

Cieľmi nariadenia EÚ sú najmä:

- zabezpečiť v celej Európe, aby dovozcovia cínu, volfrámu, tantalu, či zlata, splnili medzinárodné štandardy zodpovedného získavania zdrojov stanovené OECD,
- pomôcť „prelomiť“ akúsi bariéru medzi konfliktom a nezákonným využívaním nerastných minerálov,
- pomôcť ukončiť vykorisťovanie a zneužívanie miestnych komunít vrátane pracovníkov v baniach a podporovať miestny rozvoj komunít.

Toto nariadenie nadobúda platnosť 1. januára 2021. Do tej doby majú firmy čas na prispôsobenie sa a na zavedenie takých opatrení, ktoré budú podliehať a budú v súlade s nariadeniami EÚ.⁶⁷ Spoločnosti využívajúce určitý objem minerálov pri svojej výrobe z krajín mimo EÚ budú môcť využiť toto prechodné obdobie na prípravu vlastnej firemnej politiky zodpovedného obstarávania.⁶⁸ Nariadenie sa bude vzťahovať iba na dovozcov cínu, tantalu, volfrámu a zlata v EÚ, a to bez ohľadu na to, či pôjde o samotné minerálne rudy, koncentráty alebo už spracované kovy. Podľa doterajších odhadov ide približne o 600 až 1 000 dovozcov EÚ. Dovozcovia z Európskej únie musia zaviesť interné systémy a postupy, budú povinní identifikovať a skontrolovať že to, čo kupujú, pochádza od ťažobných spoločností, spracovateľov, obchodných sprostredkovateľov a rafinérií, ktoré neprispievajú ku konfliktom alebo k iným súvisiacim nezákonným činnostiam a majú

⁶⁶ INTEL. *Intel welcomes new EU responsible sourcing scheme*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-11-30]. Dostupné na: <https://blogs.intel.com/policy/2016/11/22/intel-welcomes-new-eu-responsible-sourcing-scheme/>

⁶⁷ EUROPEAN COMMISSION. *Combatting conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/>

⁶⁸ MHSR. *Konfliktné minerály*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-11-28]. Dostupné na: <http://www.economy.gov.sk/obchod/obchodne-vztahy-s-tretimi-krajinami/konfliktne-mineraly>

zavedené správne postupy pri ťažbe minerálov. Pokiaľ ide o nerasty, na ktoré sa nariadenie vzťahuje, spoločnosti musia skontrolovať, že to, čo kupujú, neprispieva ku konfliktom alebo iným súvisiacim nezákonným činnostiam. Treba taktiež uviesť množstvo a čas ťaženia minerálov, ako aj dol, z ktorého bol daný minerál vyťažený. Prílohami budú dane, poplatky a licenčné zmluvy. V prípade, že dovozcovia v EÚ zistia, že hutnícke, či rafinárske postupy sú nedostatočné alebo spojené s rôznymi rizikami, ktoré ohrozujú napríklad ľudské práva, budú musieť túto situáciu spravovať a podávať správy. Európska komisia vytvorí takzvaný "biely zoznam" globálnych spracovateľských závodov a rafinérií s cieľom pomôcť a sprehľadniť tieto závody pre obchodných partnerov z EÚ.

1.4.3 Kontrola nariadenia

Členské štáty Európskej únie budú zohrávať úlohu akýchsi kontrolórov, ktorí budú vytvárať kompetentnú autoritu, vytvárajúcu dohľad nad implementáciou tohto nariadenia. Orgány členských štátov budú skúmať dodržiavanie nariadenia, a v prípade potreby môžu vykonávať inšpekcie na mieste priestorov dovozcov. Komisia a Rada EÚ pôvodne presadzovali len dobrovoľné kontroly, avšak na nátlak mnohých poslancov sa zaviedli prísne kontroly dodávateľov a dovozcov minerálov na územie Európskej únie. Od povinnosti kontroly budú oslobodení malí importéri, pre ktorých by sa kontroly stali obrovskou administratívnou záťažou. Medzi nich radíme napríklad klenotníkov, či zubných lekárov a firmy dovážajúce recyklovaný materiál.⁶⁹ Európska komisia bude tiež poverená skupinou externých odborníkov, ktorí vypracujú a poskytnú zoznam vysokorizikových oblastí postihnutých konfliktom, ktorý sa bude pravidelne aktualizovať. Bude orientačný a bude obsahovať údaje o oblastiach, ktoré sú v súčasnosti alebo by mohli byť v budúcnosti ovplyvnené konfliktom a inými súvisiacimi nezákonnými činnosťami. Nebude nevyhnutne zahŕňať každú oblasť sveta ovplyvnenú konfliktom, čo však neznamená, že spoločnosti obchodujúce s takýmito oblasťami nebudú musieť dodržiavať nariadenia aj v takýchto oblastiach. Práve naopak, ide o to, aby sa minimalizoval až zamedzil obchod s konfliktnými oblasťami.⁷⁰

⁶⁹ EURÓPSKY PARLAMENT. *Nerasty z konfliktných oblastí: EP zavádza novú povinnosť náležitej kontroly pre dovozcov*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-03-04]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20170308IPR65672/nerasty-z-konfliktnych-oblasti-nova-povinnost-nalezitej-kontroly-pre-dovozcov>

⁷⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Combating conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-05]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>

Európska Rada a Parlament sa zhodli, že aj napriek veľkému potenciálu využitia nerastných surovín v oblasti technológií sa musí zvýšiť kontrola, zabezpečiť v oblastiach ťažby mier a stabilita, a najdôležitejšie je preťať prepojenie medzi konfliktom a nelegálnou ťažbou nerastných surovín. Na základe uvedeného sa vypracovalo nariadenie, ktoré prevzali okrem vlád členských štátov EÚ aj medzinárodné organizácie spolu s hospodárskymi subjektmi a občianskymi organizáciami, vrátane organizácií žien, ktoré svojou činnosťou upozorňujú najmä na temnú stránku zneužívania a znásilňovania žien pri ťažbe, ako aj ich vykorisťovania. Okrem toho, že ťažba je sprevádzaná nespočetným množstvom porušovania ľudských práv, počas nej sa taktiež ničia významné rituálne a kultúrne pamiatky.

2 Cieľ práce

Cieľom záverečnej práce je preskúmať vplyv regulácie pre zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov na konkurencieschopnosť firiem. Práca zviditeľňuje problematiku konfliktných minerálov, približuje situáciu v Konžskej demokratickej republike, odkiaľ väčšina minerálov, ktoré spoločnosti vo svojej výrobe používajú, pochádza. Faktom ostáva, že aj v 21. storočí dochádza k porušovaniu základných ľudských práv a slobôd, k zneužívaniu detskej práce a k denným stratám na životoch ľudí, ktorí ťažia tieto minerály. Všetky tieto skutočnosti sa dejú najmä v KDR a mnoho ľudí a spoločností aj v dnešnej modernej dobe, kedy máme v podstate prístup ku všemožným médiám, nemá o tomto probléme ani poňatia. Nezaujím a neinformovanosť spoločnosti ako takej je enormná. Preto nám pri plnení hlavného cieľa a priblížení sa k problematike pomôžu tieto **vedľajšie ciele**:

- **porovnanie americkej a európskej legislatívy** v boji proti konfliktným minerálom a priblížiť akým spôsobom fungujú,
- dokázať, že sa dá pozitívne ovplyvniť dianie v Konžskej demokratickej republike, čoho dôkazom je aj **spoločnosť Intel**, ktorá ako prvá spoločnosť vytvorila a prijala **internú smernicu v boji proti konfliktným minerálom**, a práve ona sa stala inšpiráciou pre mnohé spoločnosti,
- dokázať, či má zavedenie americkej a európskej legislatívy **dopad na konkurencieschopnosť spoločností**, ktorých sa tieto legislatívne opatrenia týkajú.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri spracovaní údajov k diplomovej práci sme využili množstvo metód, ktoré nám pomohli dosiahnuť stanovené ciele. Hlavnou metódou využitou pri spracúvaní diplomovej práce bola analýza. Na základe charakteristiky konfliktných minerálov a analýzy americkej a európskej legislatívy spoločne s využitím syntézy sme dosiahli prepojenia a vzťahy medzi jednotlivými zložkami a pojmami, čím sme vytvorili teoretickú časť. Historicko-logickou metódou sme analyzovali historický vývoj ťaženia konfliktných minerálov v Konžskej demokratickej republike a jej sociálne a environmentálne dopady na krajinu. Taktiež sme túto metódu využili pri opisovaní vzniku americkej a európskej legislatívy. V praktickej časti vychádzame najmä z interných zdrojov a štatistík spoločnosti Intel, ktoré analyzujeme a skúmame, aký postoj zvolila spoločnosť v oblasti riešenia problematiky konfliktných minerálov. Venujeme sa analýze konkurencieschopnosti a jej dopadom na firmy využívajúce konfliktné minerály vo svojich produktoch. Praktická časť je navyše doplnená štatistickými a grafickými údajmi, ktoré vo svojich publikáciách zverejnila iniciatíva „Enough“ a tieto údaje vecne a presne dokážu, ako sa vo vybraných spoločnostiach odráža implementácia amerických, či európskych noriem, prípadne ich vlastných interných nariadení týkajúcich sa etického kódexu a zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov. Metódu porovnania sme využili pri porovnávaní americkej a európskej legislatívy. V časti Diskusia kriticky hodnotíme a posudzujeme interné opatrenia, ktoré zaviedol nielen Intel, ale aj iné spoločnosti a snažíme sa dokázať, či skutočne tieto opatrenia ovplyvňujú konkurencieschopnosť firiem. V tejto časti navrhujeme riešenia na zvýšenie konkurencieschopnosti spoločností, využívajúcich konfliktné minerály.

Zdrojmi tejto diplomovej práce sú najmä sekundárne zahraničné a slovenské elektronické zdroje z rôznych svetových portálov ako napr. BBC, Washington Post, Forbes, Euractiv, Denník N, Investiční Web. Teoretická časť vychádza najmä z rôznych publikácií zverejnených na webových portáloch Európskej komisie, Európskeho parlamentu, Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, správ OECD, GAO a mnohých iných. Informácie sme našli aj na portáli univerzity Cambridge, kde sa mnoho profesorov venovalo problematike konfliktných minerálov.

4 Výsledky práce

Niekoľko rokov upriamovali mnohí aktivisti, nezávislé medzinárodné organizácie, študenti, spotrebitelia, obchodné asociácie a vedenie podnikov, či dokonca samotní občania KDR pozornosť na problémy s ťažbou minerálov v Konžskej demokratickej republike a ich prepojenosťou na dlhotrvajúce ozbrojené konflikty. Preto sa niekoľko popredných spoločností z oblasti elektronického priemyslu rozhodlo prijať opatrenia a bojovať tak proti násiliu páchanom v tejto krajine, a proti netransparentným a neakreditovaným dodávateľom. Po prijatí Dodd-Frankovho zákona boli mnohé nadnárodné spoločnosti pôsobiace na americkom trhu nútené prijať opatrenia, vyplývajúce z tohto zákona a začať pátrať po pôvode minerálov, nachádzajúcich sa vo svojich produktoch. Treba však poznamenať, že niektoré spoločnosti sa už pred prijatím amerického zákona rozhodli o podobné kroky v ich dodávateľských reťazcoch a stali sa tak vlajkovými loďami v iniciatíve „bojujúcej“ proti konfliktným minerálom. Medzi takéto spoločnosti patrí aj Intel.

4.1 Komparácia americkej a európskej právnej regulácie

Americká a európska právna legislatíva vychádzala z usmernenia vytvoreného OECD „Due Diligence Guidance“ z roku 2010. Komparáciou týchto dvoch legislatív v Tabuľke 2 pozorujeme aké spoločné a rozdielne znaky má americká vláda a Európska únia v otázkach riešenia zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov.

Tabuľka 2 Komparácia americkej a európskej právnej regulácie

	Americká legislatíva	Európska legislatíva
Rok prijatia legislatívy	2010	2017
Konfliktné minerály	cín, tantal, volfrám a zlato, ich koncentráty alebo už spracované kovy	cín, tantal, volfrám a zlato, ich koncentráty alebo už spracované kovy
Hlavný tvorcovia legislatívy	SEC	EÚ Komisia, EÚ Parlament a Rada EÚ
Rozpočet	207-609 miliónov USD ročne	nezverejnený

Oblasť postihnutá konfliktom, na ktorú sa vzťahuje nariadenie	limitované na oblasť Veľkých jazier v Afrike	miesta, ktoré sú najviac postihnuté konfliktom - najmä Afrika (KDR a jej susedné krajiny)
Spoločnosti, na ktoré sa legislatíva vzťahuje	všetky spoločnosti registrované na burze cenných papierov USA	všetky spoločnosti, ktoré využívajú konfliktné minerály v ich produktoch a podnikajú na európskom trhu
Hlavná povinnosť vyplývajúca z legislatívy pre spoločnosti	kontrola svojich dodávateľských reťazcov a každoročné zverejňovanie kontrolných správ a opatrení	kontrola svojich dodávateľských reťazcov a každoročné zverejňovanie kontrolných správ a opatrení
Odhadovaný počet spoločností, ktorých sa legislatíva týka	1 300 spoločností, ktoré podali správu za rok 2016	odhaduje sa približne 600 až 1 000 dovozcov
Interval podávania oficiálnych správ	každoročne k 31.05.	každoročne k 31.05.
Prvé zverejnenie oficiálnych správ	31.05.2014	31.05.2021
Dosiahnuté výsledky	viac ako 200 certifikovaných baní a hutníckych spoločností, ktoré prešli auditom	ešte nie sú, nakoľko európska legislatíva vstúpi do platnosti od roku 2021
Problémy	nástup Donalda Trumpa na post amerického prezidenta	zatiaľ žiadne
Postih spoločností vyplývajúci z nepredloženia správy	akcie spoločnosti budú stiahnuté z trhu verejne obchodovateľných akcií	zatiaľ bez finančných postihov

Zdroj: vlastné spracovanie

4.1.1 Vplyv problematiky konfliktných minerálov na konkurencieschopnosť

Medzi základné ciele každej spoločnosti patrí snaha úspešne sa presadiť na domácom alebo medzinárodnom trhu a byť teda konkurencieschopný. Potvrďuje sa, že len firmy, ktoré sa snažia neustále zlepšovať svoje konkurenčné schopnosti, majú tendenciu dosiahnuť dlhodobý úspech. Pod tlakom globalizácie rastie význam fenoménu

konkurencieschopnosti.⁷¹ Konkurencieschopnosť „je schopnosť firmy alebo národa ponúkať produkty a služby, ktoré spĺňajú štandardy kvality miestneho a svetového trhu, za ceny, ktoré sú konkurencieschopné a poskytujú primerané výnosy z použitých alebo spotrebovaných zdrojov pri výrobe.“⁷²

Problematika konfliktných minerálov nie je mnohým spotrebiteľom cudzia, a preto sa mnoho z nich rozhoduje v rámci svojho spotrebiteľského správania ohľadne kúpy produktu aj na základe toho, odkiaľ výrobok, či jeho komponenty pochádzajú, akým výrobným procesom prešiel, či boli dodržané všetky zásady pri výrobe a spracovaní alebo či neboli porušené ľudské práva a slobody. Všetky tieto faktory vplyvajú na konkurencieschopnosť firiem, nakoľko môže nastať situácia, že spotrebiteľ sa rozhodne pre konkurenčnú spoločnosť, pretože práve ona bude jeho „podmienky/zásady“ dodržiavať. Preto by spoločnosti nemali podceňovať problematiku konfliktných minerálov, a to, či sa práve tie nenachádzajú aj v ich výrobkoch.

V dnešnom modernom a informovanom svete si vie každý spotrebiteľ veľmi jednoducho nájsť informácie, ktoré potrebuje. Mladí ľudia čoraz viac vyžadujú transparentnosť a vyššie etické štandardy od spoločností, ktorých produkty nakupujú a používajú. Podľa prieskumu „Nielsen“ z roku 2014, približne 51% ľudí vo veku od 21-34 rokov tvrdí, že sú ochotní si priplatiť za trvalo udržateľné produkty.⁷³ Podľa ďalšieho prieskumu vykonaného spoločnosťou Intel je otázkou ohľadom ľudských práv mimoriadne dôležitá najmä pre „Mileniálov“ (tzv. Generácia Y). Tu sú vybrané kľúčové zistenia vyplývajúce z prieskumu:

- Takmer všetci „Mileniáli“ (97%) sa domnievajú, že je dôležité, aby spoločnosť ako taká konala spôsobom, ktorý prináša prospech všetkým. Až 9 z 10 „Mileniálov“ sa domnieva, že veľké nadnárodné spoločnosti, prípadne korporácie, majú potenciál pozitívne ovplyvňovať dianie, ale len 25% z nich si myslí, že tento potenciál aj naozaj plnia.
- „Mileniáli“ sa označujú za zodpovedných. 8 z 10 sa domnieva, že práve spotrebiteľia majú povinnosť zabezpečiť, aby produkty, ktoré kupujú,

⁷¹ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie: Na vlnu globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. 5. vyd. Bratislava : Sprint 2, 2010. 32-33 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

⁷² BUSINESSDICTIONARY. *Competitiveness*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-12-04]. Dostupné na: <http://www.businessdictionary.com/definition/competitiveness.html>

⁷³ KAUFMAN, Alexander C. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-08]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7

neobsahovali látky, minerály, či nepochádzali zo zdrojov, ktoré škodia spoločnosti, prípadne životnému prostrediu.

- Znalosť problematiky konfliktných minerálov je veľmi nízka. Iba jedna tretina „Mileniálov“ počula niečo o konfliktných mineráloch, zatiaľ čo viac ako polovica vie o problematike zodpovedného obstarávania.
- Takmer 8 z 10 „Mileniálov“ sa vyjadrilo, že by bolo jednoznačne užitočné, ak by spoločnosti uviedli, ktoré produkty z ich produktového portfólia neobsahujú konfliktné minerály.⁷⁴

Existuje mnoho dokumentov o konfliktných mineráloch. Jedným z najznámejších je dokumentárny film z roku 2010 s príznačným názvom „Krv v našich mobiloch“. Hlavným aktérom je dánsky dokumentarista Poulsen, ktorý sa zameriava na spoločnosť Nokia a snaží sa zistiť, či podporuje nákup konfliktných minerálov. Nokia bola veľmi znepokojená potenciálnym prepojením ťažby nerastných surovín a konfliktom v Kongu a uvedomovala si, aký negatívny dopad môže mať zverejnenie takéhoto dokumentárneho filmu na jej konkurencieschopnosť. A preto pod tlakom okolností vypracovala svoj vlastný interný systém, v ktorom kontroluje svoje dodávateľskej siete tak, aby sa kovy z takýchto konfliktných oblastí nedostali do ich produktov. Avšak vtedajší viceprezident spoločnosti Nokia, Esko Aho sa pre fínske noviny Helsingin Sanomat vyjadril, že kontrola je veľmi zložitá a náročná najmä kvôli rozmanitej sieti dodávateľov.⁷⁵

Amnesty International sa zapojil do problematiky konfliktných minerálov a spolu s Úradom pre dohľad nad prírodnými zdrojmi v Afrike zistil, že spoločnosti ako Samsung, Huawei, Lenovo, Sony používajú v batériách svojich smartfónov, či tabletov aj kobalt pochádzajúci z nelegálnych baní v Kongu. Spoločnosti tvrdili, že majú zavedené dostatočne silné kontroly svojich dodávateľských reťazcov, avšak priznali rovnako ako aj Nokia, že nedokážu s istotou zistiť pôvod kobaltu v batériách svojich produktov, ktoré sa najčastejšie vyrábajú v Číne. Čínske spoločnosti sú na africkom kontinente aktívne v mnohých oblastiach podnikania, vrátane ťažby nerastných surovín alebo aj investičnej výstavby. Známa čínska ťažobná spoločnosť Huay Cobalt, ktorá vlastní spoločnosť Congo Dongfang Mining, obchoduje s kobaltom vyťaženým z nelegálnych baní. Podľa Amnesty

⁷⁴ MH&L Staff. *Intel snnounces conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-12]. Dostupné na: <http://www.mhlnews.com/global-supply-chain/intel-announces-conflict-free-supply-chain>

⁷⁵ EURAKTIV. *Únia musí dovážať viac surovín. Za akú cenu?* [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2017-12-13]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/unia-musi-dovazat-viac-surovin-za-aku-cenu-016555/>

International sa vyťaženy kobalt distribuuje do troch čínskych a japonských výrobných spoločností zaoberajúcich sa výrobou komponenty do smartfónov rôznych svetových značiek,⁷⁶ odkiaľ je už takmer nemožné ho „vystopovať“ a zistiť jeho skutočný pôvod.

Keď však mnohé popredné spoločnosti z oblasti elektrotechniky videli iniciatívu spoločnosti Intel, nechceli za ním zaostávať. Rovnako ako Intel, aj oni chceli dosiahnuť konkurenčnú výhodu.

4.2 Hodnotenie zodpovednosti korporácií v oblasti konfliktných minerálov

Iniciatíva za zásobovanie nekonfliktnými minerálmi

Pre mnohé firmy je mimoriadne finančne a časovo náročné preskúmať svoje dodávateľské reťazce. Z toho dôvodu vznikla Iniciatíva za zásobovanie nekonfliktnými minerálmi (CFSI), ktorá vytvorila šablónu na oznamovanie a ohlasovanie. V šablóne nájdeme zhromaždené informácie týkajúce sa konfliktných minerálov. CFSI sú aj iniciátormi mnohých auditov a kontrol v zariadeniach na tavenie minerálov (rafinériách), ktoré po splnení všetkých náležitostí a podmienok môžu dosiahnuť status „schválené a certifikované“. Ak rafinérie a zariadenia na tavenie ešte nemajú certifikát a chceli by ho získať, môžu sami požiadať CSFI o vykonanie auditu a pridelenie certifikátu a statusu „schválené“. V prípade, že šetrenie zo strany CSFI dopadne v prospech rafinérie bez závažnejších zistení, je im udelený certifikát. Takto ohodnotenú rafinériu s právoplatným certifikátom sú konkurencieschopnejšie a aj vyhľadávanejšie v medzinárodnom obchode mnohými medzinárodnými korporáciami (Intel, Nokia, Samsung...). Podľa Iniciatívy za zásobovanie nekonfliktnými minerálmi (CFSI) sa neodporúča obchodovať a spolupracovať s necertifikovanými rafinériami.⁷⁷

Iniciatíva „Enough“

Projekt „Enough“ bol vytvorený už v roku 2010 a odvtedy vydal 4 oficiálne vyhodnotenia ohľadom konfliktných minerálov (v rokoch 2010, 2012, 2014 a 2017).

⁷⁶ PROCHÁDZKA, Juraj. *Krvavé mobily živia detských otrokov*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-20]. Dostupné na: <https://techbox.dennikn.sk/krvave-mobily-zivia-detskych-otrokov/>

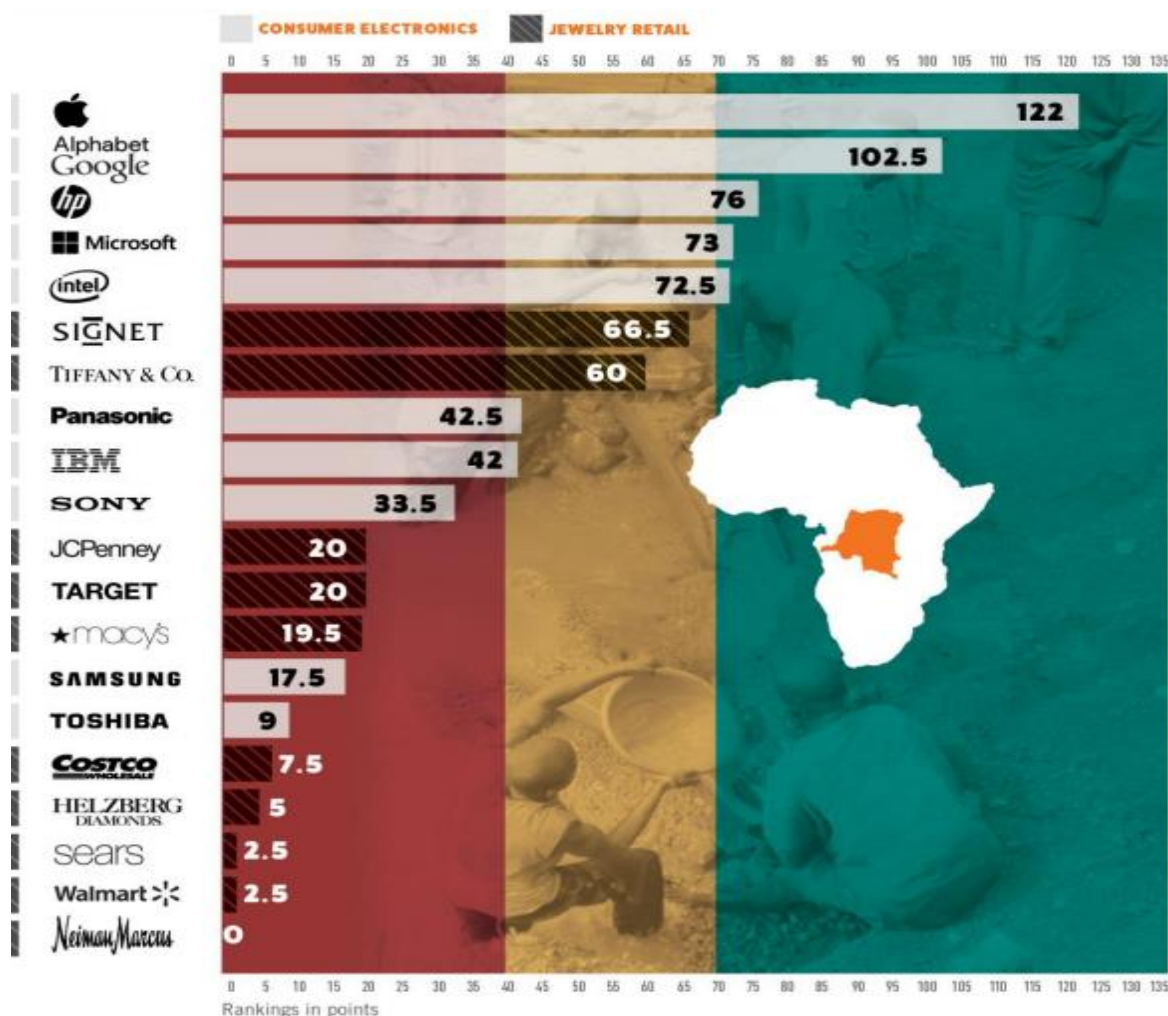
⁷⁷ ACHILLES. *What are conflict minerals?* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-16]. Dostupné na: <http://www.achilles.com/en/about-achilles/industry-insights/4837-what-are-conflict-minerals>

Posledná štatistika z roku 2017 zahŕňa 20 najväčších spoločností z dvoch priemyselných oblastí, ktoré najviac spotrebúvajú konfliktné minerály. Ide o spoločnosti obchodujúce so spotrebnou elektronikou a šperkami: Apple, Alphabet Google, Hewlett Packard, Microsoft, Sony, Signet, Intel, Tiffany and Co., Panasonic, IBM, JCPenney, Target, Macy's, Samsung, Toshiba, Costco, Helzberg Diamonds, Sears, Walmart a Neiman Marcus. I keď existujú desiatky odvetví, ktoré taktiež využívajú cín, volfrám, tantal a zlato, vrátane odevného, leteckého, kozmického, automobilového priemyslu, rozhodli sa hodnotiť a sledovať len spomenutých 20 spoločností z oblasti spotrebnej elektroniky a maloobchodného sektoru šperkovníctva, pretože práve tieto odvetvia sú najväčší koncoví užívatelia konfliktných minerálov. Okrem toho tieto spoločnosti dosahujú najväčší trhový podiel a s najväčšou pravdepodobnosťou aj významný vplyv vo svojej podnikateľskej oblasti. Ide prevažne o nadnárodné spoločnosti, ktoré vďaka svojmu veľkému trhovému podielu dokážu ovplyvniť a zmeniť spotrebiteľské myslenie. Taktiež dokážu promptne reagovať na tlak zo strany spotrebiteľov, a práve preto sa oni nachádzajú v hodnotení projektu „Enough“. Hodnotenie spoločností sa pohybuje na stupnici od 0 do 135, pričom 135 bodov je najvyššie a zároveň najlepšie hodnotenie, aké môže spoločnosť dosiahnuť. Spoločnosti sú hodnotené na základe **štyroch kritérií**:

1. **Posúdenie internej politiky spoločností** ohľadom konfliktných minerálov, zverejňovania hutníckych spoločností a rafinérií zo svojho dodávateľského reťazca, účasť auditu tretej strany a transparentnosť dodávateľského reťazca.
2. **Rozvoj obchodu s nerastnými surovinami** z KDR vyťaženými nekonfliktným spôsobom, najmä pokiaľ ide o zlato, cín, volfrám a tantal. Finančná podpora a angažovanosť spoločností v oblastiach ťažby v KDR.
3. **Finančné príspevky** na projekty zamerané na podporu živobytia a/alebo zlepšovania zdravia, bezpečnosti, či ekonomických príležitostí v remeselníckych banských komunitách, najmä vo východnej časti KDR.
4. **Aktívna podpora a presadzovanie pravidiel Dodd-Frank-ovho zákona číslo 1502** a zvyšovanie povedomia o rizikách spojených s nerastnými surovinami.⁷⁸

⁷⁸ CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-04-01]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

Graf 1 Hodnotenie spoločností využívajúcich konfliktné minerály iniciatívou „Enough“

Zdroj: CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. 1 s. [cit. 2018-01-04]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

Vychádzajúc z údajov z Grafu 1 pozorujeme, že priemysel spotrebnej elektroniky dosahuje lepšie hodnotenia, pretože spoločnosti ako Apple, Alphabet Google, Intel, Microsoft preukázali čistotu svojich dodávateľských reťazcov a dostali tak od iniciatívy „Enough“ vysoké hodnotenia. Z hodnotiacej škály, ktorú vytvorila táto iniciatíva, sa napr. spoločnosti Apple podarilo dosiahnuť 122/135. Maloobchodnému sektoru šperkovníctva sa v porovnaní s priemyslom spotrebnej elektroniky až tak nedarilo. Iba dve spoločnosti z tohto rebríčka získali 60 a 66,5/135 bodov. Zvyšok spoločností bol ohodnotený menej ako 20 bodmi z možných 135.

Výsledky iniciatívy „Enough“

Podľa štúdie neziskovej organizácie „Enough“ sa medzi rokmi 2010-2012, teda krátko po spustení projektu, podarilo znížiť objem peňazí z troch hlavných surovín - tantalu, cínu a volfrámu, ktoré financovali vojnu, o 65%.⁷⁹ Najnovšie výsledky z roku 2017 ukazujú, že vďaka zapojeniu sa čoraz väčšieho počtu spoločností a ich iniciatíve v boji proti konfliktným minerálom sa podarilo až 79% baníkov ťažiacich v Kongu tantal, cín a volfrám oslobodiť od práce pod nátlakom ozbrojených skupín a hrozbou smrti. Podobné výsledky sa však nepodarilo dosiahnuť pri ťažbe zlata, kde stále pracuje v baniach financovaných ozbrojenými skupinami až 64% baníkov a denne tam dochádza k vysokým počtom úmrtí. V apríli 2017 bolo 420 dolov v Kongu označených ako „nekonfliktné“. Pre porovnanie na začiatku spustenia iniciatívy „Enough“ v roku 2010 nemala takéto označenie ani jedna baňa v Kongu.⁸⁰

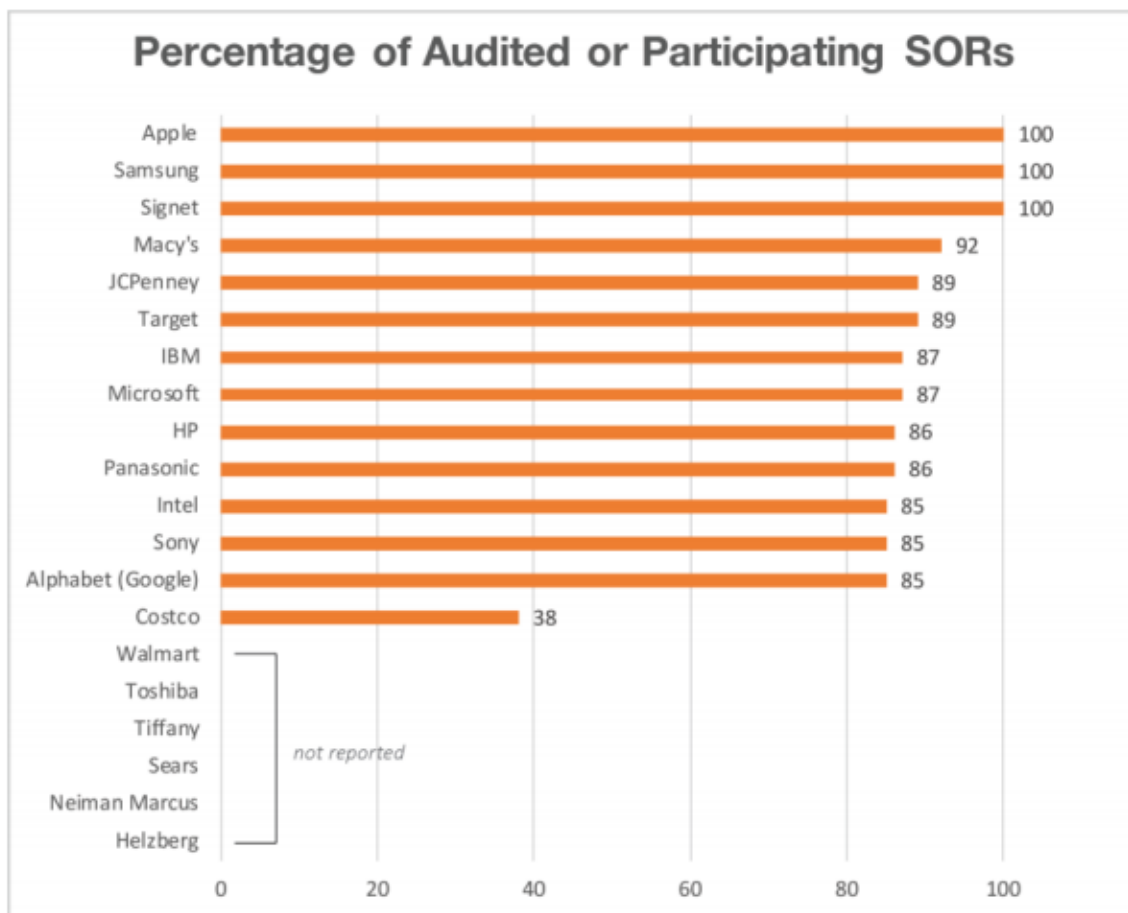
Momentálne čelí KDR ústavnej kríze, čo by mohlo zhoršiť, dokonca až obnoviť financovanie konfliktných minerálov ozbrojenými skupinami. Preto by mali podniky, občianska iniciatíva, spotrebitelia a vládne organizácie naďalej pokračovať v boji proti ťažbe minerálov nehumánnym a konfliktným spôsobom a mali by podporovať a tlačiť na spoločnosti, ktoré konfliktné minerály využívajú vo svojich produktoch, aby zverejnili a stransparentnili svoj globálny dodávateľský reťazec.⁸¹

⁷⁹ KAUFMAN, Alexander C. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-03-12]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7

⁸⁰ ENOUGH TEAM. *2017 Conflict Minerals company rankings*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-27]. Dostupné na: <https://enoughproject.org/blog/2017-conflict-minerals-company-rankings>

⁸¹ CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-04]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

Graf 2 Percento auditovaných hutníckych spoločností a rafinérií za rok 2017 v dodávateľských reťazcoch vybraných spoločností projektu „Enough“

Zdroj: CALLAWAY, Annie. *Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo*. [elektronický zdroj]. 2017. 13 s. [cit. 2018-01-04]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf

Graf 2 znázorňuje percentuálne vyjadrenie auditu vykonanom v hutníckych spoločnostiach a v rafinériách jednotlivých spoločností. 100% transparentný dodávateľský reťazec preukázali spoločnosti Apple, Samsung a Signet. Intel získal 85%. Výsledky boli spracované na základe materiálov, ktoré projektu „Enough“ poskytli jednotlivé spoločnosti. Išlo najmä o výročné správy, etické kódexy firiem, prípadne iné materiály preukazujúce angažovanosť firiem a snaha o minimalizovanie obchodu s necertifikovanými baňami. Šesť spoločností nepredložilo, prípadne nijakým spôsobom nepreukázalo čistotu svojich dodávateľských reťazcov, a teda nie sú hodnotené.

4.3 Príklady zodpovedných spoločností v oblasti konfliktných minerálov

Na príklade Intelu, ktorý ako prvý vydal vlastné interné nariadenia v snahe zabrániť prítomnosti konfliktných minerálov vo svojom dodávateľskom reťazci si ukážeme, akým spôsobom sa spoločnosti podarilo implementovať toto nariadenie do reality a aké výsledky a konkurenčnú výhodu sa Intelu vďaka tomu podarilo dosiahnuť. Neskôr sa zameriame na 4 vybrané spoločnosti, ktoré taktiež využívajú konfliktné minerály vo svojich produktoch, no bez ohľadu na to, či bola prijatá americká a európska legislatíva, vytvorili taktiež svoje vlastné interné smernice a etické kódexy, vďaka ktorým dokazujú čistotu svojich dodávateľských reťazcov a získavajú tak konkurenčnú výhodu oproti tým spoločnostiam, ktoré takéto opatrenia neprijali.

4.3.1 Intel

Intel Corporation je americká technologická nadnárodná spoločnosť sídliaca v kalifornskom meste Santa Clare. Na základe príjmov spoločnosti sa jedná o jedného z najväčších výrobcov polovodičových čipov a mikroprocesorov na svete. Vo väčšine osobných počítačov sa nachádzajú práve mikroprocesory spoločnosti Intel, ktorá je zároveň aj ich vynálezcom. Produktové portfólio spoločnosti je rozmanité.⁸²

Keďže sa jedná o nadnárodnú spoločnosť, Intel má obrovský dodávateľský reťazec a množstvo obchodných partnerov. Dlhodobu spolupracuje iba s takými dodávateľmi, ktorí jej vedia preukázať „čistotu“ materiálov. Pravidelne sa podieľa na auditoch svojich dodávateľov a v prípade výskytu potenciálnych kvalitatívnych a funkčných problémov, spoločne hľadajú riešenia a opatrenia.

Keďže technológie neustále napredujú, produkcia špičkových produktov si vyžaduje neustále začlenenie nových technológií a materiálov, a to znamená sústavné pribúdanie nových dodávateľov. Intel si vytvoril preto sekciu „výberu vhodných dodávateľov“, v ktorej posudzuje mnoho faktorov ako napríklad **kvalitu, dostupnosť, bezpečnosť, environmentálne a sociálne dopady**, či otázky **udržateľnosti**. Orientácia spoločnosti na kvalitu pomáha znížiť mnohé bezpečnostné riziká a hrozby. Taktiež

⁸² BROWN, David A. *Managing risk end-to-end in Intel's supply chain*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné na: https://www.nist.gov/sites/default/files/documents/itl/csd/NIST_USRP-Intel-Case-Study.pdf

vytvorili tzv. **bezpečnostný rozvoj životného cyklu produktu** (SDS) zahŕňajúci súbor postupov, nástrojov, zásad a rôznych ukazovateľov pri vývoji každého produktu. SDS poskytuje spoločnosti hodnotiaci rámec pri určovaní, či daný produkt spĺňa všetky technické špecifikácie, neobsahuje škodlivý softvér/hardvér pri jeho dodaní, zabezpečuje najmä bezpečnostné ciele a podporuje ochranu súkromia a osobných údajov. Spoločnosť sa týmto programom zaradila k ďalším firmám v odvetví, ktoré rovnako používajú SDS postupy. Následne Intel porovnáva dodržiavanie vlastného programu SDS s ostatnými spoločnosťami v danom odvetví spolu s medzinárodnými normami a špecifickými predpismi. Ako základňu hodnotenia systému kvality používa Intel Medzinárodnú normu ISO 9001:2008. Už koncom deväťdesiatych rokov Intel zistil, že zvyšovanie transparentnosti dodávateľského reťazca má pozitívny dopad na vývoj produktového portfólia najmä z jeho dlhodobého hľadiska.⁸³

Základným prvkom prístupu k zodpovednému podnikaniu je ich záväzok k transparentnosti. Aktívne riadenie dodávateľského reťazca vytvára vysokú obchodnú hodnotu pre spoločnosť Intel a jej zákazníkov. Taktiež prispieva k zníženiu rizika, k zlepšeniu kvality ich produktov, k dosiahnutiu environmentálnych a sociálnych cieľov. Počas posledných piatich rokov uskutočnili viac ako 450 auditov svojich dodávateľov a usporadúvali rôzne školenia, programy v mnohých oblastiach, napríklad aj v oblasti postupu zodpovedného získavania konfliktných minerálov, či riešení rizík nútenej práce.⁸⁴

Intel proti konfliktným minerálom

Spoločnosť INTEL sa pred deviatimi rokmi (v roku 2009) rozhodla zodpovedne postaviť k otázke konfliktných minerálov a problematiku vyriešiť po svojom.⁸⁵ V danom roku uskutočnila prvý prieskum svojho dodávateľského reťazca nerastných surovín. Intel sa stal prvou spoločnosťou v elektronickom priemysle, ktorá publikovala ciele súvisiace s výrobou výrobkov, ktorých suroviny pochádzajú od „nekonfliktných zdrojov“.⁸⁶

⁸³ BROWN, David A. *Managing risk end-to-end in Intel's supply chain*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné na: https://www.nist.gov/sites/default/files/documents/itl/csd/NIST_USRP-Intel-Case-Study.pdf

⁸⁴ INTEL. *2017 Annual Report*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-02]. Dostupné na: https://s21.q4cdn.com/600692695/files/doc_financials/2017/annual/Intel_Annual_Report_Final-3.20.pdf

⁸⁵ INTEL. *2017 Annual Report*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-02]. Dostupné na: https://s21.q4cdn.com/600692695/files/doc_financials/2017/annual/Intel_Annual_Report_Final-3.20.pdf

⁸⁶ INTEL. *Intel's efforts to achieve a conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-21]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/conflict-minerals-white-paper.pdf>

Konfliktné minerály sú dôležitými a rozhodujúcimi prvkami na výrobu elektroniky spoločnosti Intel, ktorú následne umiestňujú do počítačov a mobilných telefónov. Približne 8-20% tantalu, 4% cínu a volfrámu a 1% zlata pochádza z KDR. Kolíky nachádzajúce sa v mikroprocesoroch sú často vyrábané zo zlata, ktoré je vodivé, no zároveň nepodlieha korózii. Cín sa využíva najmä ako náhrada za olovo v doskách plošných spojov a v procesoroch, ktorým sa spájajú jednotlivé kusy dokopy so zariadením. Volfrám sa z dôvodu svojich chemických vlastností používa na vedenie elektriny v integrovaných obvodoch a kovových fóliách mikroprocesorov. Kľúčová zložka v tantalových kondenzátoroch sa využíva najmä v zariadeniach, ktoré si vyžadujú vysoký výkon na malej ploche, napríklad v laptopoch.⁸⁷

Kedysi sa však spoločnosť Intel takmer vôbec nestarala o pôvod surovín používaných pri výrobe ich produktov, a ako vo väčšine spoločností išlo najmä o používanie čo najlacnejších materiálov na trhu, a práve vtedy mohlo aj z ich strany dochádzať k nepriamemu financovaniu konfliktov v KDR.⁸⁸ Carolyné Duran, riaditeľka pre udržateľnosť dodávateľského reťazca spoločnosti Intel sa však začala intenzívnejšie zaoberať otázkou konfliktných minerálov. Zistila, že v polovodičových čípoch spoločnosti Intel sa môžu nachádzať kovy extrahované zo surovín, vyťažených v Konžskej demokratickej republike, ktoré sú jednou z príčin občianskej vojny už dve desaťročia. Ozbrojené povstalecké milície profitujú z týchto baní, v ktorých nútia ľudí pracovať v krutých podmienkach, kde dokonca dochádza až k znásilňovaniu.⁸⁹ Duran využila obrovskú kúpnu silu spoločnosti Intel na vytvorenie a podporu programov zameraných na transparentnosť dodávateľských reťazcov.⁹⁰

Vytvorenie interného nariadenia spoločnosti INTEL

Menej ako dva roky od uvedomenia si, že aj Intel môže nepriamo financovať konflikty v Konžskej demokratickej republike, spustil generálny riaditeľ, Brian Krzanich,

⁸⁷ INTEL. *Conflict free minerals*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-01-02]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/www/us/en/corporate-responsibility/conflict-free-minerals.html>

⁸⁸ KAUFMAN, Alexander C. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-03-11]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7

⁸⁹ PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflict-free-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>

⁹⁰ MILLES, Bill. *Intel*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: <https://bestselfmedia.com/intel/>

bezkonkurenčný a v tej dobe jediný program svojho druhu v oblasti nerastných surovín.⁹¹ Preto sa vytvoril plán, ktorý obsahoval tri základné ciele: či dodávatelia spoločnosti Intel zaviedli politiku zásobovania bezkonfliktnými minerálmi, či majú schopnosť vysledovať pôvod minerálov, ktoré spracúvajú, a schopnosť identifikovať hutnícke spoločnosti a rafinérie, ktoré spracúvajú minerálov v ich vlastnom dodávateľskom reťazci. Kontrola hutníckych spoločností, či rafinérií je nesmierne dôležitá, pretože keď dôjde k opracovaniu minerálu na kov, je veľmi náročné vypátrať, z ktorých baní pochádzajú minerály nachádzajúce sa v kovov, či ktorá krajina kov vytvorila a prímiesou akých minerálov kov vznikol.⁹² Intel sa tak stal prvou spoločnosťou, ktorá začala vytvárať zodpovedný dodávateľský reťazec, ktorý je garantom zabezpečujúcim, že minerály, ktoré financujú násilie, neskončia v zariadeniach, ktoré používame prakticky denne.

Samozrejme existuje aj relatívne jednoduchšia cesta, ktorou sa Intel mohol vybrať, a to úplné sa vyhnutie Kongu a nákup nerastných surovín od iných krajín, avšak takýto krok by mal fatálne až zdevastujúce následky pre obyvateľov KDR, ktorí žijú najmä z ťažby nerastných surovín a poľnohospodárstva, ale aj na samotnú konkurencieschopnosť Intelu. Spoločnosť Intel si preto vybrala alternatívu, obchodovanie s legítimnými baňami. Svoju pozornosť zameriavajú od začiatku procesu ťažby, cez vstup do dodávateľského reťazca spoločnosti. Dodávateľské reťazce sú však zvyčajne dlhé, zložité a častokrát netransparentné. Je preto zložité overiť si, či jednotlivé minerály nepochádzajú z konfliktných baní, v ktorých boli porušované základné ľudské práva.⁹³

Prvým nerastom, ktorý Intel preveroval vo svojom dodávateľskom reťazci bol tantal. K iniciatíve sa pridali aj niekoľkí vedúci predstavitelia odvetvia, vrátane firiem Hewlett Packard, Apple a Motorola. Všetci spolupracovali s mimovládnyimi organizáciami, vládnyimi orgánmi a spolu s EICC (Electronic Industry Citizenship Coalition). Program, ktorý vytvorili, nazvali „Conflict-Free Smelter Program“. Roku 2011 založili konzorcium nezávislých neziskových organizácií tretích strán (OSN, OECD a vláda Konžskej demokratickej republiky)⁹⁴, ktoré spolupracujú s miestnou samosprávou pri audite a

⁹¹ MILLES, Bill. *Intel*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-28]. Dostupné na: <https://bestselfmedia.com/intel/>

⁹² INTEL. *Intel's efforts to achieve a conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-18]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/conflict-minerals-white-paper.pdf>

⁹³ PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-09]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflict-free-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>

⁹⁴ PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-09]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflict-free-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>

vytvorili systém hodnotenia baní. Ak dol, z ktorého sa ťaží, získa pozitívny rating, jeho ruda je umiestňovaná do označených vriec, ktoré putujú do hutníckych podnikov. Pre mnohé hutnícke podniky je však často finančne veľmi náročné sledovať svoje dodávateľské reťazce, preto sa spoločnosť Intel rozhodla darovať 250 000 amerických dolárov na podporu týchto podnikov a pomôcť im tak v boji proti získaniu konfliktných minerálov nelegálnym spôsobom.⁹⁵

Od spustenia programu roku 2009 navštívil tím Intelu, vytvorený za účelom kontrol a preverovania dodávateľského reťazca 107 hutníckych spoločností v 23 krajinách.⁹⁶ Zaujímalo ich, či majitelia daných prevádzok vedia o problematike konfliktných minerálov, či sa zaujímajú o to, akým spôsobom boli minerály, ktoré spracúvajú vyťažené, no najmä sa ich všetkých snažili presvedčiť, aby sa pridali k ich iniciatíve a aby prešli auditom. Väčšina z týchto hutníckych spoločností a rafinérií sa nachádzali mimo územia USA. Dochádzalo často k nedorozumenia a tímu spoločnosti Intel sa ťažko vysvetľovala zložitá situácia ohľadom konfliktných minerálov, keď sa jednalo napríklad o čínskych dodávateľov a čínske hutnícke spoločnosti. Oni sa totiž stavali k danému problému tak, akoby sa ich to netýkalo, prípadne dochádzalo k nedorozumeniam kvôli jazykovej, či kultúrnej bariére. Spoločnosť Intel však na nich vytvorila tlak, pretože ak nesúhlasili s vykonaním auditu, Intel by s nimi rozviazal všetky zmluvy a našiel si za nich náhradu. Mnohé hutnícke spoločnosti sa tohto kroku zo strany Intelu báli, nakoľko im spolupráca s tak veľkou spoločnosťou prinášala obrovské zisky a v niektorých prípadoch bol Intel ich najväčším a najvýznamnejším obchodným partnerom. Problém však bol aj ten, že niektoré hutnícke spoločnosti nemali finančné prostriedky na zaplatenie auditu, aby dokázali Intelu, že ich dodávateľský reťazec je „čistý“. Intel sa preto rozhodol uvoľniť svoje finančné prostriedky a pokryl ich náklady a výdavky spojené s auditom. Prvý audit sa uskutočnil už v roku 2010. Po jeho vykonaní sa inšpirovali ostatné hutnícke spoločnosti, ktoré chceli tiež získať certifikát/potvrdenie o tom, že nespracúvajú minerály, získané konfliktným a násilným spôsobom. Takýmto „prečistením“ dodávateľského reťazca prišiel Intel o niekoľko hutníckych spoločností, ktoré neprešli auditom, a teda neboli certifikované. V spoločnosti Intel to sprvu spôsobilo určité kolísanie ponuky, ale to sa podarilo stabilizovať

⁹⁵ KAUFMAN, Annie. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7

⁹⁶ INTEL. *Intel's efforts to achieve a conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-27]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/conflict-minerals-white-paper.pdf>

a z dlhodobého hľadiska to neovplyvnilo cenu kovov.⁹⁷ Po piatich rokoch od spustenia programu spoločnosťou Intel takmer polovica svetových hutníckych spoločností prešla auditom a znižuje tak trh s nelegálnym obchodovaním s minerálmi.⁹⁸

Výsledky zavedenia nariadenia spoločnosťou INTEL

Intel sa stal akýmsi vzorom a vodcom v otázkach konfliktných minerálov aj pre ostatné spoločnosti. Riadil celý proces reformy dodávateľského reťazca a priniesol revolúciu v nákupných postupoch pre celý svet. A to všetko ešte predtým, ako bola vôbec prijatá americká, či európska legislatíva ohľadom zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov. Je však potrebné, aby viac spoločností implementovalo do svojich interných smerníc podobné kroky ako Intel, pretože boj proti konfliktným minerálom v Konžskej demokratickej republike sa neskončil.⁹⁹

Spoločnosť pracovala na projekte veľmi intenzívne viac ako deväť rokov.¹⁰⁰ Na medzinárodnom veľtrhu spotrebnej elektroniky vyhlásil generálny riaditeľ spoločnosti Intel, Brian Krzanich, že po rokoch úsilia a snáh vynaložených ohľadom otázok používania konfliktných minerálov v mikroprocesoroch spoločnosti, bude každý Intel mikroprocesor IT „nekonfliktný“. V procesoroch spoločnosti sa budú používať výlučne také minerály, ktoré prejdú prísnou kontrolou nezávislými audítormi, dodávateľmi, ba priamo výrobnými závodmi spracujúcimi kovy z rúd.¹⁰¹ Postupom času sa ukázalo, že toto vyhlásenie sa skutočne naplnilo a projekt bol veľmi úspešný. Od roku 2014 už Intel vie stopercentne preukázať, že minerály, ktoré sú využívané v ich mikroprocesoroch pochádzajú z kontrolovaných baní a zisky z nich nefinancujú ozbrojené sily v KDR. Vďaka Duranovej projektu dnes viac ako polovica svetových hutníckych spoločností spracúvajúcich tantal, cín, volfrám a zlato, prešli auditom a majú certifikáciu, že spracúvajú bezkonfliktné minerály. Taktiež sa vyhodnotilo, že od spustenia projektu, je už 90% svetovej dodávky

⁹⁷ PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-28]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflict-free-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>

⁹⁸ MILLES, Bill. *Intel*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-26]. Dostupné na: <https://bestselfmedia.com/intel/>

⁹⁹ KAUFMAN, Annie. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-03-10]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7

¹⁰⁰ INTEL. *Intel's efforts to achieve a conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-02]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/conflict-minerals-white-paper.pdf>

¹⁰¹ NADÁCIA PONTIS. *Intel vyrába elektroniku bez „krvavých“ súčiastok*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-01-27]. Dostupné na: <http://www.nadaciapontis.sk/clanok/intel-vyraba-elektroniku-bez-krvavych-suciastok/872>

tantalu získanej bezkonfliktne a bez porušovania ľudských práv.¹⁰² Okrem toho, ak ide o spoločnosť, zameranú na zákazníkov a snažiacu sa nielen splniť alebo prekročiť ich očakávania, ale aj predvídať ich potreby, a práve udržateľnosť a etické správanie je to, čo dokáže firmu odlíšiť od konkurentov, čo ocenia najmä jej zákazníci/spotrebitelia. A práve to sa podarilo aj spoločnosti Intel. Okrem spotrebiteľov však oslovila transparentnosť ich dodávateľského reťazca a boj o udržateľnosť aj iné spoločnosti, ktoré nasledujú a zavádzajú podobné opatrenia vo svojich interných nariadeniach. Ide najmä o Apple, HP, Dell, ktorí sú taktiež aj zákazníkmi Intelu a používajú ich mikroprocesory vo svojich produktoch.¹⁰³

Intel začiatkom druhého štvrtého roka 2016 preukázal, ako sú jeho produkty zbavené „konfliktných minerálov“. Krzanich, výkonný riaditeľ spoločnosti, vyzval celý priemysel využívajúci konfliktné minerály, aby sa pridali k iniciatíve, ktorú spustil Intel. Systém však samozrejme nie je stopercentný. Je takmer nemožné odkontrolovať každý krok v dodávateľskom reťazci a podľa vyjadrení manažérov spoločnosti Intel sa môžu vyskytnúť aj prípady korupcie. Ak by však šlo o stopercentne fungujúci systém, muselo by dôjsť až k zavedeniu embarga, čo by mohlo Konžskú demokratickú republiku úplne zruinovať. Podľa časopisu „Global Finance“ ide o najchudobnejšiu krajinu sveta za rok 2015, kde priemerný občan zarobí 394,25 amerických dolárov za rok. Spoločnosť Intel však verí, že zaobchádzanie s jej zákazníkmi a zamestnancami úctivo, uvedomenie si dlhodobých vplyvov ich podnikateľskej činnosti na životné prostredie, hľadanie riešení na sociálne problémy, je skvelý plán pre udržateľné podnikanie.¹⁰⁴

Okrem úžasných výsledkov, ktoré Intel dosiahol, sa veľmi pozitívne postavil aj k prístupu Európskej únie, ktorá zavádza nové legislatívne nariadenia ohľadne konfliktných minerálov. Spoločnosť Intel plne podporuje vytvorenie európskeho nariadenia, ktoré preruší prepojenie medzi ozbrojeným konfliktom a ťažením a obchodovaním s nerastnými surovinami. Na zrealizovanie nariadení EÚ sú potrebné silné sprievodné opatrenia a podpora rôznych organizácií, vlád, občianskych združení, či samotných spoločností dominujúcich v odvetví. A práve preto sa Intel rozhodol stať sa jedným zo zakladajúcich

¹⁰² PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-28]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflict-free-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>

¹⁰³ KANANI, Rahim. *Why Intel Is Taking A Stand On Conflict Minerals*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018.02.12]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/rahimkanani/2014/03/17/why-intel-is-taking-a-stand-on-conflict-minerals/#3564ff316048>

¹⁰⁴ KANANI, Rahim. *Why Intel Is Taking A Stand On Conflict Minerals*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/rahimkanani/2014/03/17/why-intel-is-taking-a-stand-on-conflict-minerals/#3564ff316048>

strategických partnerov Európskeho partnerstva pre zodpovedné obstarávanie minerálov (EPRM). EPRM je určený na šírenie povedomia o konfliktných mineráloch, finančne podporuje malé a stredné podniky, ktorých finančné prostriedky nie sú postačujúce na kontrolu vlastných dodávateľských reťazcov, realizujú sa rôzne efektívne projekty, rozširuje sa existujúca iniciatíva a povzbudzujú aj ostatné spoločnosti z odvetvia, aby sa pridali do tohto projektu.¹⁰⁵

Čo sa týka najnovších vyjadrení amerického prezidenta Trumpa k Dodd-Frankovmu zákonu, hovorca spoločnosti Intel sa vyjadril, že spoločnosť sa už pred pár rokmi zaviazala k zodpovednému obstarávaniu minerálov, a bude v tom naďalej pokračovať bez ohľadu na možné regulačné zmeny zo strany Bieleho domu, pretože veria, že robia správnu vec.¹⁰⁶

4.3.2 *Vybrané spoločnosti využívajúce konfliktné minerály*

Vybrali sme 4 rôzne spoločnosti - slovenskú spoločnosť Wire Technologies, Fairphone (spoločnosť, ktorá vznikla najmä v boji proti konfliktným minerálom), farmaceutickú spoločnosť Teva a spoločnosť Orange. Tieto spoločnosti nás zaujali najmä svojou vlastnou iniciatívou vynaloženou ohľadne zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov, ktoré sú súčasťou ich produktov. Vďaka ich verejne dostupným interným nariadeniam a etickým kódexom sa dozvieme, akým spôsobom pristupujú k zodpovednému obstarávaniu konfliktných minerálov. Tieto spoločnosti si uvedomujú pozitívny dopad zodpovedného obstarávania konfliktných minerálov na ich konkurencieschopnosť v globálnom meradle.

WIRE TECHNOLOGIES

Spoločnosť Wire Technologies je slovenská spoločnosť zaoberajúca sa výrobou káblov, vodičov a komponentov pre rôzne odbory a využitia v rôznych oblastiach. Práve na výrobu týchto vodičov a káblov používajú konfliktné minerály. Verejne zverejňujú

¹⁰⁵ INTEL. *Intel welcomes new EU responsible sourcing scheme*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-11-29]. Dostupné na: <https://blogs.intel.com/policy/2016/11/22/intel-welcomes-new-eu-responsible-sourcing-scheme/>

¹⁰⁶ FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfc3

svoje oficiálne stanovisko a vyjadrenie sa k problematike konfliktných minerálov. Napriek tomu, že nepodliehajú právnym predpisom USA, nie je im jedno, s kým v ich dodávateľskom reťazci obchodujú, teda kto sú ich dodávatelia a sprostredkovatelia. Obchodujú iba s renomovanými výrobcami a distribútormi, ktorých si preverujú a oslovujú ich za účelom zvýšenia transparentnosti. Snažia sa nenakupovať žiaden materiál, ktorý by mohol obsahovať „konfliktné minerály“, teda z ktorých príjem by mohol priamo, či nepriamo financovať ozbrojené skupiny v KDR, či v okolitých susedných krajinách. Podnikajú všetky kroky k tomu, aby svojou obchodnou či výrobnou činnosťou nepodporovali násilie a konflikt v postihnutých oblastiach. Kvalita ich výrobkov je na vysokej úrovni už od vzniku spoločnosti a potvrdil to aj Certifikát EN ISO 9001 : 2008, ktorý získali ešte v máji roku 2009.¹⁰⁷

FAIRPHONE

Fairphone je výrobná spoločnosť zaoberajúca sa výrobou mobilných telefónov. Rovnako aj ona používa pri svojej výrobe minerály, ktoré by mohli pochádzať aj z konfliktných oblastí. Preto sa stará a zaujíma o to, v akých podmienkach pracujú ľudia a či dodržali jej dodávatelia zákonom stanovené postupy pri samotnej ťažbe minerálov. Spoločnosť Fairphone vznikla ako akási kampaň bojujúca proti konfliktným minerálom. Jej zakladatelia dlhšiu dobu sledovali situáciu na trhu a vyhodnotili ju ako veľmi negatívnu a nepriaznivú pre ľudí, ktorí ťažia tieto minerály, a vtedy sa rozhodli pre riešenie problémov spájaných s ťažbou konfliktných minerálov. V čase, kedy spoločnosť vznikala, ostatné konkurenčné firmy a výrobcovia bojkotovali konfliktné zóny. Ich hlavným cieľom však bolo zlepšenie ťažby minerálov v daných oblastiach a najmä dosiahnutie zodpovednejšej ťažby. Tento proces trval niekoľko rokov a bol veľmi náročný. Počas týchto rokov vytvorili akýsi vlastný zoznam certifikovaných dodávateľských reťazcov. V tomto reťazci komunikujú s výrobcami komponentov a sledujú minerály až k rafinériám. Ďalšou ich diskutovanou témou sa stali referenčné materiály, ktoré vydalo OECD, a s ktorými pracovali. Celá táto situácia však má jeden zásadný háčik a to fakt, že aj keď robia maximum, nedokážu „odkontrolovať“ taviarne v Ázii, pretože práve tam ich väčšina sídli, a práve tam nepodliehajú ani americkej, ani európskej legislatíve, a teda nie sú povinné dodržiavať ju. Mimovládna organizácia The Global Witness vypracovala štúdiu, v ktorej okrem iného zistila, že Čína dováža nerastné suroviny do čínskych závodov vyrábajúcich

¹⁰⁷ WIRE TECHNOLOGIES. *Politika konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-01-04]. Dostupné na: <http://www.wire-technologies.de/sk/podnik/politika-konfliktnych-mineralov/>

elektronické výrobky priamo z konfliktných zón. Čínski dovozcovia nakúpili v roku 2013 približne 4 000 ton tantalu, cínu, a iných sporných nerastov priamo z KDR, Burundi, Rwandy či Kolumbie.¹⁰⁸ Avšak, vďaka novej európskej legislatíve budú musieť najskôr získať certifikát, že môžu dodávať na európsky trh, a až následne potom, môžu na ňom obchodovať.¹⁰⁹

TEVA

Farmaceutická spoločnosť Teva bola založená v Jeruzaleme pred viac ako sto rokmi, roku 1901. Jednalo sa o malý podnik, ktorý slúžil na distribúciu liekov dovezených zo susedných krajín po Jeruzaleme na ťavách. O 50 rokov neskôr vstúpila spoločnosť na burzu v Tel Aviv. V hebrejčine znamená názov firmy príroda. Teva sa radí medzi top 15. farmaceutických spoločností sveta. Počas svojej pôsobnosti má za sebou niekoľko akvizícií. Po akvizícii s kanadskou spoločnosťou Novopharm (2010) sa stala najväčšou generickou spoločnosťou v Severnej Amerike. Túto akvizíciu považujú za jednu z najúspešnejších. Na Slovensku pôsobí spoločnosť od roku 2004. Je šiestou najväčšou farmaceutickou spoločnosťou na slovenskom trhu a druhou v rámci generického trhu.¹¹⁰

Jedná sa o veľkú medzinárodnú spoločnosť, ktorá dodržiava svoju filozofiu rodinnej firmy, a aj preto sa odlišuje od mnohých korporátnych spoločností. Ako medzinárodná spoločnosť cíti svoju spoločenskú zodpovednosť a nie je jej ľahostajná situácia vo svete. Na webovej stránke spoločnosti nájdeme kompletne spracovaný etický kódex spoločnosti. Keďže sa jedná o farmaceutické odvetvie, v ktorom sa taktiež využívajú minerály, ako napríklad zlato, kasiterin, wolframit, koltan alebo ich deriváty tantal, cín a volfrám, spolupracujú iba s dodávateľmi, ktorí zaistia, že žiadne diely, či produkty dodávané spoločnosti Teva, nebudú obsahovať konfliktné minerály pochádzajúce z konfliktných oblastí Konžskej demokratickej republiky alebo jej susednej krajiny, ktorá by priamo, či nepriamo financovala rôzne ozbrojené skupiny a podporovala tak násilie a porušovanie ľudských práv. Ich dodávatelia musia mať systémy, ktoré preukazujú spoločenskú zodpovednosť a dodržiavanie Etického kódexu. Musia dodržiavať platné

¹⁰⁸ EURAKTIV. *Parlament rozdelený v otázke nákupu nerastov z konfliktných zón*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/podnikanie-a-praca/news/parlament-rozdeleny-v-otazke-nakupu-nerastov-z-konfliktnych-zon-023627/>

¹⁰⁹ EURÓPSKY PARLAMENT. *Minerál z konfliktných zón: pravda o inteligentných telefónoch*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-04]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/sk/programme/economy/conflict-minerals-the-truth-behind-your-smartphone>

¹¹⁰ TEVA. *História*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné na: <http://www.teva.sk/o-nas/historia>

zákony, nariadenia, pravidlá, rôzne povolenia, licencie, či normy. Spoločnosť Teva si takto preveruje svojich dodávateľov a spolupracuje iba s tými, ktorí vyššie uvedené dodržiavajú.¹¹¹

ORANGE

Spoločnosť Orange vypracovala taktiež svoj vlastný Kódex správania dodávateľov, pretože ako aj sama spoločnosť tvrdí, zodpovedné podnikanie je samotným základom medzinárodnej stratégie skupiny Orange. Kódex platí pre všetky obstarávacie činnosti spoločnosti Orange. Spoločnosť sa dôrazne zaviazala spolupracovať s dodávateľmi, ktorí dodržia environmentálne a sociálne postupy v súlade s národnými, európskymi a medzinárodnými normami etického a zodpovedného správania. V nimi vypracovanom Kódexe odsudzujú napríklad detskú prácu, nútenú prácu, korupciu a podplácanie, či diskrimináciu.

Otázka konfliktných minerálov sa spoločnosti Orange bytostne dotýka, nakoľko sa jedná o spoločnosť obchodujúcu s mobilnými zariadeniami, a preto bola taktiež zaradená do spomínaného Kódexu spoločnosti, a to konkrétne v bode „10.4 Obsah výrobkov.“ Spoločnosť vyžaduje od všetkých jej dodávateľov, aby boli elektrické a elektronické zariadenia dodávané v súlade s nariadeniami EÚ RoHS (skratka, vychádzajúca zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/65/EU o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach) bez ohľadu na krajinu dodania, aj v rátane krajín mimo EÚ (tzv. tretích krajín). Všetci dodávatelia spolupracujúci so spoločnosťou Orange by mali pozorne sledovať zdroje konfliktných minerálov a podporovať čo možno najväčšiu transparentnosť v rámci svojich dodávateľských reťazcov. V prípade akéhokoľvek negatívneho zistenia sú dodávatelia povinní zaviesť príslušné opatrenia. Taktiež by mali obmedziť používanie konfliktných minerálov vo svojich produktoch, prípadne ak sa to dá, ich nepoužívať vôbec.¹¹²

¹¹¹ TEVA. *Etický kódex*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné na: http://www.teva.sk/files/eticky_kodex.pdf

¹¹² ORANGE SLOVENSKO. *Kódex správania dodávateľov*. [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-01-13]. Dostupné na: https://www.orange.sk/fileadmin/orange/user_uploads/dokumenty/onas/spolocenska-zodpovednost/dokumenty/eticky-kodex/supplier_code_conduct_2013_Orange1_SK.PDF

5 Diskusia

Ľudské práva by nijakým spôsobom nemali byť porušované, a už vôbec nie spôsobom, akým sa to deje v KDR. Problematika konfliktných minerálov sa však čoraz viac dostáva do povedomia širšej verejnosti a je veľmi pravdepodobné, že aj vďaka prijatým legislatívam americkej vlády a Európskej únie bude verejný a súkromný sektor spoločne spolupracovať na tom, aby sa problémy spojené s konfliktnými minerálmi postupne odstránili. Avšak stále sa v tejto oblasti nedosiahlo úplné povedomie u spotrebiteľov. Dopady na konkurencieschopnosť spoločností, ktoré zverejňujú čistotu dodávateľských reťazcov a tých, ktoré nezverejňujú, sú minimálne. Spotrebiteľia sa jednoducho nezamýšľajú nad tým, z akých komponentov je ich smartfón, či tablet zhotovený. Väčšinu spotrebiteľov netrápi, či ich elektronické zariadenie obsahuje cín, tantal, volfrám, či zlato vyťažené africkými baníkmi v neľudských podmienkach. Po diskusiách s mnohými mladými ľuďmi vo veku od 20 do 34 rokov nemala väčšina z nich absolútne nijaké informácie a poznatky o tom, čo sú konfliktné minerály. Tento fakt naznačuje, že aj napriek závažnosti témy a informovanosti dnešného moderného sveta, sa väčšina spotrebiteľov nerozhoduje, či kúpi daný produkt od spoločnosti, ktorá je aktívna v boji proti konfliktným minerálom, alebo od spoločnosti, ktorá sa nijako v danej oblasti neangažuje. Z tohto spotrebiteľského pohľadu teda nemá zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov dopad na konkurencieschopnosť spoločností a nie je rozhodujúcim faktorom pri kúpe tovaru. Avšak, môže spoločnosti pomôcť odlíšiť sa, či inšpirovať iné spoločnosti tak, ako sa to darí Intelu.

Nadnárodné korporácie, akou je aj Intel, však vykonávajú kontrolu a audit hutníckych spoločností, aby určili, či ich dodávatelia náhodou nespracúvajú aj také nerasty, ktoré boli vyťažené porušovaním ľudských práv. Avšak problémom je, že tieto hutnícke spoločnosti sa nachádzajú mimo územia KDR a procesy kontroly v niektorých prípadoch neboli vykonané tretími stranami, a teda ich certifikácia v konečnom dôsledku nemusí odrážať skutočnú výrobnú realitu. V tomto smere vidíme veľký problém, na ktorého odstránenie je potrebné najmä nasadenie skutočne nezávislých auditov, ktoré by po udelení certifikácie nevzbudzovali pochybnosti. Taktiež ako návrh na riešenie problému by mohol byť aj finančný postih, ktorý by prinútil spoločnosti, ktoré sa až tak neangažujú v danej problematike, aby pod hrozbou finančnej pokuty upriamili skutočne svoju pozornosť na zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov v ich dodávateľských reťazcoch.

Najväčším úspechom spoločnosti Intel nie je ani tak fakt, že dokázali „očistiť svoj dodávateľský reťazec“, ale skôr to, že ak to dokázali oni, dokážu to aj iné spoločnosti, a teda Intel sa v konečnom dôsledku stáva akousi motiváciou a vzorom pre ostatné spoločnosti. V tejto oblasti by nemalo ísť „len“ o dodržanie či už americkej alebo európskej legislatívy, ale ide predovšetkým o trvalo-udržateľný rozvoj, sociálne, environmentálne a etické aspekty dopadu činnosti najmä nadnárodných spoločností. Intel by tak mal čo najviac propagovať túto myšlienku a tlačiť tým aj na svojich konkurentov, s cieľom prinútiť ich prijať podobné vnútropodnikové opatrenia a postaviť sa zodpovedne k otázkam konfliktných minerálov. Je dokázané, že aj čistota dodávateľského reťazca spoločnosti Intel sčasti pomáha dosiahnuť konkurenčnú výhodu v oblasti medzinárodného obchodu, a preto by túto myšlienku mali nasledovať aj ostatné spoločnosti, ktorým by implementácia takýchto vnútropodnikových pravidiel taktiež zvýšila konkurenčnú výhodu a pozitívne ovplyvnila dianie v Konžskej demokratickej republike.

Návrhom pre Intel a jej podobným spoločnostiam by mohla byť marketingová stratégia založená na vyzdvihovaní faktu preukázateľnosti čistoty dodávateľského reťazca. Navrhovali by sme v rámci marketingu pokračovať a vylepšiť reklamnú kampaň, ktorou sa Intel zameral na problematiku konfliktných minerálov, a v spolupráci aj s inými spoločnosťami by viac informovali spotrebiteľov, aké problémy pri ťažbe týchto minerálov nastávajú, a čo spôsobujú obyvateľom Konžskej demokratickej republiky a akými krokmi prispel Intel k zmierneniu nepokojov v krajine. Vzhľadom na zväčšujúci sa záujem spotrebiteľov v otázkach znečisťovania životného prostredia a jeho dopadov na krajinu, považujú viaceré nadnárodné spoločnosti environmentálnu zodpovednosť za nevyhnutnú súčasť svojej podnikateľskej činnosti. Práve vylepšenie marketingu a prípadné spojenie sa aj s marketingovými kampaniami iných spoločností, by vytvorili väčšiu osvetu o problematike. Okrem iného predpokladáme získanie konkurenčnej výhody, pretože práve takáto kampaň by bola niečo, čo je prospešné pre ľudstvo, a čím by sa odlišovali od iných spoločností, no a tým by určite vzbudili záujem nielen u svojich stálych zákazníkov, no najmä u tých nových, ktorých by mohli aj takýmto spôsobom získať. Samozrejme, uvedomujeme si, že na niečo také treba dostatok finančných prostriedkov, ktoré istým spôsobom dočasne znevýhodnia spoločnosti, ktoré by takto investovali do reklamy, avšak predpokladáme vysokú návratnosť, pretože takýto krok by vzbudil spoločenské sympatie u viacerých spotrebiteľov.

Čo sa týka európskej a americkej legislatívy, nedá sa úplne porovnať a vyhodnotiť, ktorá z nich je lepšia, nakoľko tá európska je v procese zavedenia. Výsledky európskej

legislatívy sa ukážu po zverejnení prvých správ od európskych spoločností 1. januára 2021. Dovtedy musia spoločnosti využívajúce konfliktné minerály a pôsobiace na európskom trhu podniknúť všetky legislatívne kroky a interné opatrenia, aby v roku 2021 vedeli preukázať čistotu ich dodávateľského reťazca. Do tej doby je zverejňovanie čisto na dobrovoľnej báze, a teda mnohí spotrebitelia nevedia, čo sa v skutočnosti v ich produktoch nachádza, pokiaľ takýto produkt pochádza práve od spoločnosti, ktorá nezverejňuje dobrovoľne dodávateľský reťazec, prípadne nepodniká nijaké kroky k tomu, aby dosiahla čistotu dodávateľského reťazca. Ostáva len veriť, že na európskom trhu dôjde skutočne k zmene a že po roku 2021 sa odhalí mnoho skutočností a „pravá tvár“ mnohých nadnárodných spoločností. Európski aktivisti, ale aj mnohí politici dlhé roky bojovali, aby dosiahli schválenie takéhoto nariadenia, ktoré sa konečne podarilo prijať. Preto veríme, že problematika konfliktných minerálov na európskej pôde je na dobrej ceste a postupne bude smerovať k úplnému zastaveniu konfliktov vznikajúcich kvôli ťažbe cínu, tantalu, volfrámu a zlata v Konžskej demokratickej republike. Čím viac sa dosiahne pokrok v zlepšovaní podmienok v oblasti konfliktných minerálov na celom svete, tým ľahšie bude podnikanie s konfliktnými minerálmi v budúcnosti.

Samotná americká legislatíva, ktorá vznikla skôr ako tá európska vykazuje výsledky, práve preto nesúhlasíme, aby americký prezident Donald Trump toto nariadenie zrušil, resp. ho pozastavil. Nemá v podstate ani relevantné argumenty, prečo tak chce urobiť, a preto považujeme tento krok z jeho strany za absurdný. Rozumieme, že americký ľud to stojí 207 do 609 miliónov amerických dolárov ročne, avšak bez nátlaku a finančnej podpory štátu je problematika konfliktných minerálov takmer neriešiteľná. Samotné spoločnosti vynakladajú vlastné finančné náklady, keď vykonávajú audity a pátrajú po pôvode konfliktných minerálov a americká vláda im pomáha tým, že vyčlenila finančné prostriedky na riešenie a pomoc týmto spoločnostiam. Ak dôjde skutočne k zrušeniu Dodd-Frankovho zákona oddiel 1502. bude to mať fatálne následky na obyvateľov KDR a bude to akýmsi krokom späť, pretože sa „zničí“ niečo, na čom tak tvrdo pracovala americká vláda a aktivisti v spolupráci s mnohými medzinárodnými organizáciami a nadnárodnými spoločnosťami dlhé roky.

Záver

Vzácne kovy sa spájajú s problémami, ktoré negatívne ovplyvňujú životy ľudí v tých najchudobnejších častiach rozvojových krajín sveta. Existuje mnoho odhadov zásob nerastných kovov, isté je, že ich pravdepodobne nevyčerpáme len tak ľahko. Samotná ťažba sa však stáva zložitejšou čo sa týka ekonomickej a najmä environmentálnej stránky. Monopoly, akým je napríklad aj Čína, môžu v budúcnosti hýbať s cenami vzácných kovov tak, ako to robí napr. OPEC s cenou ropy. Je načas zapojiť a informovať verejnosť o tom, čo sa deje vo svete, pretože spotrebiteľia nevedia, čo sú konfliktné minerály, nevedia o problémoch v Konžskej demokratickej republike. Podporiť by sa mala aj recyklácia starej elektroniky, cirkulárna ekonomika, či len jednoducho zníženie samotnej spotreby a konzumného spôsobu života. Zodpovedné obstarávanie konfliktných minerálov a následná recyklácia produktov z nich vyrobených, môže mať pozitívny dopad na konkurencieschopnosť firiem, pretože firma tak dosiahne konkurenčnú výhodu z hľadiska etickej zodpovednosti svojej podnikateľskej činnosti. Taktiež môže prispieť k celkovému zlepšeniu situácie v Konžskej demokratickej republike, v ktorej práve ťažba konfliktných minerálov zapríčiňuje už niekoľko rokov obrovský nepokoj a porušovanie ľudských práv.

Okrem informovania spotrebiteľov o problematike konfliktných minerálov, by sa predovšetkým mali najmä nadnárodné spoločnosti usilovať o zlepšenie situácie v KDR prijatím interných smerníc, či minimálne dodržiavaním americkej a európskej legislatívy. Cieľom prijatia americkej legislatívy, konkrétne Dodd-Frankovho zákona č. 1502. je prinútiť spoločnosti využívajúce konfliktné minerály, prostredníctvom legitímnych kanálov, aby každoročne preukázali čistotu svojich dodávateľských reťazcov. Avšak preukazovanie tejto „čistoty“ a samotné náklady na audit, či skúmanie dodávateľských reťazcov, je pre mnohé spoločnosti enormne nákladné, čo sa v konečnom dôsledku môže ešte negatívnejšie odraziť na celej situácii v KDR, nakoľko môže dôjsť k odchodu kľúčových spoločností z afrického trhu, a tým k ešte väčšiemu oslabeniu africkej ekonomiky. Práve preto by mala americká vláda vynaložiť väčšiu podporu a motivovať spoločnosti finančne, a pomôcť tak dosiahnuť čistotu dodávateľského reťazca s čo možno najmenším finančným zaťažením spoločností, ktorých náklady by sa mohli negatívne odraziť na ich konkurencieschopnosti. Napríklad tak známe spoločnosti ako Sharp, HTC, Nikon, či Canon nevyvíjajú absolútne žiadne úsilie na sledovanie a preverovanie svojich dodávateľských reťazcov, či vykonávanie auditu. Je ale skutočne dôležité, že stále viac

firiem vníma problém konfliktných minerálov a usilujú sa vnútorné zlepšenie svojich interných procesov, aby preskúmali svoje dodávateľské reťazce.

Bez dopytu, by však nebola žiadna ponuka, a práve preto je na zamyslenie spoločenská zodpovednosť nielen výrobcov týchto mobilných zariadení, ale aj používateľov, teda nás všetkých... Nikto z nás predsa nechce vlastniť ani používať mobily, notebooky či inú elektroniku, ktoré vznikajú nehumánnym spôsobom aj za cenu ľudských životov.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

- 1) BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie: Na vlně globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. 5. vyd. Bratislava : Sprint 2, 2010. 546 s. ISBN 978-80-89393-18-3.

Internetové zdroje:

- 1) ACHILLES. *What are conflict minerals?* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-16]. Dostupné na: <http://www.achilles.com/en/about-achilles/industry-insights/4837-what-are-conflict-minerals>
- 2) AMNESTY INTERNATIONAL. *USA: Vláda prezidenta Trumpa a ľudské práva*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-04]. Dostupné na: <http://www.amnesty.sk/16542/>
- 3) BBC. *Week ahead in the European Parliament*. [elektronický zdroj]. 2018. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-parliaments-43349970>
- 4) BERKMAN, Fran. *Africa Photographer Witnesses the Human Cost of Our Electronics*. [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-03-09]. Dostupné na: <https://mashable.com/2013/09/22/congo-conflict-minerals-photos/#ySqYqZ2qDaqE>
- 5) BILLERBECK, Sarah. *Is the news about Congo's conflict minerals good?* [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2014/06/18/is-the-news-about-congos-conflict-minerals-good/?utm_term=.645610cacc8d
- 6) BROWN, David A. *Managing risk end-to-end in Intel's supply chain*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné na: https://www.nist.gov/sites/default/files/documents/itl/csd/NIST_USRP-Intel-Case-Study.pdf
- 7) BUSINESSDICTIONARY. *Competitiveness*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-12-04]. Dostupné na: <http://www.businessdictionary.com/definition/competitiveness.html>

- 8) CALLAWAY, Annie. Demand the Supply: Ranking Consumer Electronics and Jewelry Retail Companies on Their Efforts to Develop Conflict-Free Minerals Supply Chains from Congo. [online]. 2017. 32 s. [cit. 2018-01-06]. Dostupné na: https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/DemandTheSupply_EnoughProject_2017Rankings_final.pdf
- 9) Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-18]. Dostupné na: <http://legcounsel.house.gov/Comps/Dodd-Frank%20Wall%20Street%20Reform%20and%20Consumer%20Protection%20Act.pdf>
- 10) DPI. *Krvavá daň za smartfóny. Nerasty na ich výrobu ťazia deti.* [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-01-19]. Dostupné na: <https://style.hnelektronickýzdroj.sk/tech/533202-krvava-dan-za-smartfony-nerasty-na-ich-vyrobu-tazia-deti>
- 11) ENERGOPORTAL. *Kongo: Ťažba koltanu v atmosfére teroru.* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2017-11-15]. Dostupné na: <http://energoportal.org/310-kongo-aba-koltanu-v-atmosfere-teroru?highlight=WyJrb25mbGldG5cdTAwZTkjLCJtaW5lcX1MdBIMWx5Il0>
- 12) ENOUGH TEAM. *2017 Conflict Minerals company rankings.* [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-27]. Dostupné na: <https://enoughproject.org/blog/2017-conflict-minerals-company-rankings>
- 13) EURAKTIV. *EP prerokuje dovoz minerálov z konfliktných oblastí.* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-02-03]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/news/ep-prerokuje-dovoz-mineralov-z-konfliktnych-zon-023719/>
- 14) EURAKTIV. *Parlament rozdelený v otázke nákupu nerastov z konfliktných zón.* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/podnikanie-a-praca/news/parlament-rozdeleny-v-otazke-nakupu-nerastov-z-konfliktnych-zon-023627/>
- 15) EURAKTIV. *Únia musí dovážať viac surovín. Za akú cenu?* [elektronický zdroj]. 2011. [cit. 2017-12-27]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/energetika/news/unia-musi-dovazat-viac-surovin-za-aku-cenu-016555/>

- 16) EUROPEAN COMMISSION. *Combatting conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-01-17]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/>
- 17) EUROPEAN COMMISSION. *The regulation explained*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-08]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/conflict-minerals-regulation/regulation-explained/>
- 18) EURÓPSKY PARLAMENT. *Minerál z konfliktných zón: pravda o inteligentných telefónoch*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-12]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/sk/programme/economy/conflict-minerals-the-truth-behind-your-smartphone>
- 19) EURÓPSKY PARLAMENT. *Nerasty z konfliktných oblastí: EP zavádza novú povinnosť náležitej kontroly pre dovozcov*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-12-07]. Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20170308IPR65672/nerasty-z-konfliktnych-oblasti-nova-povinnost-nalezitej-kontroly-pre-dovozcov>
- 20) FRANKEL, Todd C. *Why Apple and Intel don't want to see minerals rule rolled back*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-02-02]. Dostupné na: https://www.washingtonpost.com/business/economy/why-apple-and-intel-dont-want-to-see-the-conflict-minerals-rule-rolled-back/2017/02/23/b027671e-f565-11e6-8d72-263470bf0401_story.html?utm_term=.0dcf74fcfcc3
- 21) HERRMAN, Cassandra – KAMAT, Anjali. *Are Intel's microprocessors really free?* [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-03-24]. Dostupné na: <http://america.aljazeera.com/watch/shows/fault-lines/articles/2015/11/14/are-intels-microprocessors-really-conflict-free.html>
- 22) INTEL. *2017 Annual Report*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-02]. Dostupné na: https://s21.q4cdn.com/600692695/files/doc_financials/2017/annual/Intel_Annual_Report_Final-3.20.pdf
- 23) INTEL. *Conflict free minerals*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-01-02]. Dostupné na: <https://www.intel.com/content/www/us/en/corporate-responsibility/conflict-free-minerals.html>
- 24) INTEL. *Intel's efforts to achieve a conflict-free supply chain*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-21]. Dostupné na:

<https://www.intel.com/content/dam/www/public/us/en/documents/white-papers/conflict-minerals-white-paper.pdf>

- 25) INTEL. *Intel welcomes new EU responsible sourcing scheme*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-11-30]. Dostupné na: <https://blogs.intel.com/policy/2016/11/22/intel-welcomes-new-eu-responsible-sourcing-scheme/>
- 26) INVESTICNIWEB. *Trump nařídil přezkoumat Dodd-Frankuv zákon přijatý po finanční krizi*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-11-15]. Dostupné na: <http://www.investicniweb.cz/news-2017-2-3-trump-naridil-prezkoumat-zakon-prijaty-po-financni-krizi/>
- 27) KANANI, Rahim. *Why Intel Is Taking A Stand On Conflict Minerals*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-02-12]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/rahimkanani/2014/03/17/why-intel-is-taking-a-stand-on-conflict-minerals/#3564ff316048>
- 28) KAUFMAN, Alexander C. *How Intel eliminated war from its supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-03-12]. Dostupné na: https://www.huffingtonpost.com/entry/intel-conflict-free-minerals_us_569520e5e4b05b3245da6ea7
- 29) MH&L Staff. *Apple supply chain now 100% audited conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <http://www.mhlnews.com/global-supply-chain/apple-supply-chain-now-100-audited-conflict-minerals>
- 30) MHSR. *Konfliktné minerály*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2017-11-28]. Dostupné na: <http://www.economy.gov.sk/obchod/obchodne-vztahy-s-tretimikrajinami/konfliktne-mineraly>
- 31) MILLES, Bill. *Intel*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-02-26]. Dostupné na: <https://bestselfmedia.com/intel/>
- 32) NADÁCIA PONTIS. *Intel vyrába elektroniku bez „krvavých“ súčiastok*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-01-27]. Dostupné na: <http://www.nadaciapontis.sk/clanok/intel-vyraba-elektroniku-bez-krvavych-suciastok/872>

- 33) OECD. *Due Diligence Guidance: towards conflict-free mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2017-01-27]. Dostupné na: https://www.oecd.org/daf/inv/mne/EasytoUseGuide_English.pdf
- 34) OECD. *A GLOBAL STANDARD Towards responsible mineral supply chains*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-04-18]. Dostupné na: http://mneguidelines.oecd.org/Brochure_OECD-Responsible-Mineral-Supply-Chains.pdf
- 35) ORANGE SLOVENSKO. *Kódex správania dodávateľov*. [elektronický zdroj]. 2013. [cit. 2018-01-13]. Dostupné na: https://www.orange.sk/fileadmin/orange/user_uploads/dokumenty/onas/spolocenska-zodpovednost/dokumenty/eticky-kodex/supplier_code_conduct_2013_Orange1_SK.PDF
- 36) PATEL, Prachi. *Intel's Carolyn Duran ensures conflict-free minerals supply chain*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na: <https://www.cambridge.org/core/journals/mrs-bulletin/article/intels-carolyn-duran-ensures-conflictfree-minerals-supply-chain/8596335D5ACECE8D6BFDDC113F740B1C>
- 37) PLATFORMA MIMOVLÁDNYCH ROZVOJOVÝCH ORGANIZÁCIÍ. *Žiadame takú legislatívu EÚ, ktorá zastaví konfliktné minerály*. [elektronický zdroj]. 2015. [cit. 2018-03-07]. Dostupné na: <http://www.mvro.sk/sk/aktuality/498-ziadame-taku-legislativu-eu-ktora-zastavi-konfliktne-mineraly>
- 38) POKORNÁ, Viktória. *Čo sa skrýva v chytrom mobile*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-16]. Dostupné na: <https://cz.energyhub.eu/clanek/pod-lupou/29450-co-sa-skryva-v-chytrom-mobile>
- 39) PROCHÁDZKA, Juraj. *Krvavé mobily živia detských otrokov*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-10]. Dostupné na: <https://techbox.dennikn.sk/krvave-mobily-zivia-detskych-otrokov/>
- 40) PRVKY. *Cín*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: <http://www.prvky.com/50.html>
- 41) PRVKY. *Tantal*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-01]. Dostupné na: <http://www.prvky.com/73.html>
- 42) SEITZ, Dan. *Trump May Be Planning To Make It Easier For U.S. Companies To Buy Conflict Minerals That Fund Brutal Dictatorships*. [elektronický zdroj]. 2017.

- [cit. 2017-12-12]. Dostupné na: <https://uproxx.com/technology/trump-conflict-minerals/>
- 43) SIMONIDESOVÁ, Jana. *Temná stránka technológi z vrecka*. [elektronický zdroj]. 2014. [cit. 2018-01-13]. Dostupné na: <http://okocasopis.sk/nasimokom/temna-stranka-technologie-z-vrecka>
- 44) SITA. *Aktivisti chcú petíciou zastaviť dovoz konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-16]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/20075605/aktivisti-chcu-peticiou-zastavit-dovoz-konfliktnych-mineralov.html>
- 45) TASR. *EÚ má politickú dohodu pre obmedzenie obchodu s konfliktnými minerálmi*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-02-22]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/zahranicie-a-bezpecnost/news/eu-ma-politicku-dohodu-pre-obmedzenie-obchodu-s-konfliktnymi-mineralmi/>
- 46) TASR. *Inštitúcie EÚ chcú obmedziť dovoz minerálov z konfliktných zón*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2018-01-02]. Dostupné na: <https://www.hlavnespravy.sk/institucie-eu-chcu-obmedzit-dovoz-mineralov-z-konfliktnych-zon/862867>
- 47) TEMPLETON, Graham. *Inside Intel's phenomenal effort to end its use of conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2016. [cit. 2017-12-03]. Dostupné na: <https://www.extremetech.com/extreme/222720-inside-intels-phenomenal-effort-to-end-its-use-of-conflict-minerals>
- 48) TEVA. *Etický kódex*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné na: http://www.teva.sk/files/eticky_kodex.pdf
- 49) TEVA. *História*. [elektronický zdroj]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné na: <http://www.teva.sk/o-nas/historia>
- 50) THE WORLD BANK. *Country overview*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-14]. Dostupné na: <http://www.worldbank.org/en/country/drc/overview>
- 51) UNITED STATES GEOLOGICAL SURVEY. Mineral commodity summaries 2018. [online]. Virginia: U.S. Geological Survey. 2018. s. 164-165. [cit. 2018-12-03]. ISBN 978-1-4113-4199-9 Dostupné na: <https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/mcs/2018/mcs2018.pdf>
- 52) UNITED STATES GOVERNMENT ACCOUNTABILITY OFFICE. *Information on artisanal mined gold and efforts to encourage responsible sourcing*

- in the Democratic Republic of Congo*. [online]. 2017. 204 s. [cit. 2018-01-12]. Dostupné na: <https://www.gao.gov/assets/690/686745.pdf>
- 53) UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *SEC Adopts rules for disclosing use of conflict minerals*. [elektronický zdroj]. 2012. [cit. 2018-02-18]. Dostupné na: <https://www.sec.gov/news/press-release/2012-2012-163htm>
- 54) USA SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *17 CFR Parts 229 and 249 Conflict Minerals; Proposed Rule*. [elektronický zdroj]. 2010. [cit. 2018-04-11] Dostupné na: <http://www.sec.gov/rules/proposed/2010/34-63547fr.pdf>
- 55) UNITED STATES SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION. *The final rules*. [online]. 2014. 29 s. [cit. 2018-03-13]. Dostupné na: <https://www.sec.gov/rules/final/2014/34-67716-decision.pdf>
- 56) WEM. *Zákon Dodd-Frank nemusí predstavovať pohromu*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2017-12-13]. Dostupné na: <http://wem.sk/zakon-dodd-frank-nemusi-predstavovat-pohromu/>
- 57) WIRE TECHNOLOGIES. *Politika konfliktných minerálov*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-03-12]. Dostupné na: <http://www.wire-technologies.de/sk/podnik/politika-konfliktnych-mineralov/>
- 58) WORSTALL, Tim. *Trump's Esecutive Order To Repeal The Worst Law of The Year*. [elektronický zdroj]. 2017. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na: <https://www.forbes.com/sites/timworstall/2017/02/09/trumps-xo-to-repeal-the-worst-law-of-the-year-section-1502-of-dodd-frank-on-conflict-minerals/#5840e56e47f5>

Prílohy

Príloha 1: Konžská demokratická republika

Príloha 2: Konfliktné minerály